

Imenopis konjiške nadjare.

Sestavil

Mihael Napotnik.

(Ponatis iz „Kresa“ letnik 1886.)

V Celovcu.

Samozaložba. — Tiskarstva tiskarnica Družbe sv. Mohora.

1886.

Be/m
4

46

Imenopis

konjiške nadfare.

Sestavil

Mihael Napotnik.

V Celoven 1886.

Samozaložba. — Tiskala tiskarna družbe sv. Mohorja.

268174

N 67/1975

Imenopis konjiške nadfare.

I. Krajevna imena.

Predgovor.

Znanstveno preiskavanje raznovrstnih imen kakor krajevnih, rodovinskih, domačih ali vulgarnih in drugih; popraševanje po njih prvotnem pomenu in začetku, po zgodovinskem razvitku in po njihovi prečudni spremembi — je prav zanimivo, a tudi prevažno za zgodovino vsakega naroda in za razvoj njegovega jezika. S pomočjo sicer mrtvih, vendar glasno govorečih imen dá se sklepati na prvo in pravo domovino naroda, na čas, v katerem je došel v svojo deželo, na kraj, ki ga je zasedel, na omiko in oliko v minolih dobah, na gospodarstveno in obrtnijsko blagostanje, pa na jezikovno izobraženost v preteklih vremenih.

Zgodovinar in zemljepisec, jezikoslovec in bajeslovec kakor prirodoslovec — vsak najde bodisi v krajevnih bodisi v osebnih bodisi v drugovrstnih imenih primerne in prekoristne gradiva za stroko svojo. Ker stoji to neovrgljivo, zató imajo raznolična plemena imen svoje slovtvo, katero se je kolikor toliko stoprav v tekočem veku počelo, vendar primeroma tudi jako bogato razvilo.¹

¹ Kar zadeva pojasnjevanje in povestniško porabo krajevnih in osebnih imen slovenskih, nabral si je neprecenljivih zaslug vrloznani g. Dav. Trstenjak. Dotične njegove preiskave in razprave so raztepane po različnih novinah in časopisih, posebno po Novicah, Slov. Glasniku, Matičnih Letopisih, pa tudi v knjižicah posebič izdanih. Za tá-le svoj sestavek zajel sem mnogotero misel iz njegovih spisov, kakor bodem na primernem mestu točno povedal.

Gledé obče slovanskih imen so velevredna dela viteza dr. Franca Miklošiča: „Die Bildung der Ortsnamen aus Personennamen im Slavischen.“ Wien, 1864, in „Die slavischen Ortsnamen aus Appellativen“. Wien, 1874.

Zdaten pripomoček k preiskavanju krajevnih imen slovenskih je dobroznani: „Imenik mest, trgov in krajev zapopadenih v zemljevidu slovenske dežele“. Na svetlo dal in založil Peter Kozler. Na Dunaju. Tiskom Jermenskega samostana 1864. 8° str. 31. — Dalje: H. Freyer, Alphabetisches Verzeichnis aller Ortschafts- und Schössernamen Krains. Laibach, 1846. 8°.

Dragocen rudnik lepih slovenskih imen sive starosti nahaja se skoro v vseh knjigah, v katerih popisuje g. Ign. Orožen, stolni dekan, zgodovino lavantinske škofije.

Med narodom in med deželo po njem naseljeno vlada vedno in povsod ozkotesna neločljiva zveza. Kakor obnebje in kraj vsled svoje posebnosti različno določujeta fizični in psihični živelj naroda, tako utisne temu nasproti tudi narod kraju, kjer prebiva in zemljo obdeluje neizbrisljivo znamenje svojih posebnih lastnostij, svojega posebnega značaja. To nedvomljivo in neukanljivo razmerje je velevažen faktor vsem onim, ki pišejo narodu zgodovino; kajti rečeno razmerje jim je nepotekljiv vir, iz kterega morejo in morajo zajemati, kedar usahnejo vsi drugi studenci. „Wo Erz und Sagen schweigen,“ veli slavni Pavel Jos. Šafařík, „da sprechen die Eigennamen noch immer vernehmlich, von denen die meisten Jahrhunderte auf dem Rücken tragen.“

Da se učeni svet sedaj bolj kakor nekdanj zanima za krajevna imena, iskati je razlog ravno v tej okolnosti, da so ona resnično zanesljiv vodnik v temini minole davnosti in da more prava razlaga in naravna zveza takih imen kazati varno pot, kjer zapušča zgodovinarja preiskovalca vsako drugo pismeno in ustno sporočilo. Kakor si na pr. geolog prizadeva po notranjem in zvananjem obrazu ter po zvezi višav in nižav predočiti in pojasniti polagoma, ne skokoma nastalo tvorbo kakega okraja, kake okolice in nató s temi pripomočki razkriva krajevne skrivnosti in kakovosti, tako nekako ravna tudi historik s krajevnimi imeni z ozirom na pojasnilo preteklosti. On preiskuje imena v sedanji obliki, zalezuje njih pomen do dobe, v kateri izginejo vsi sledovi. Po natančni preiskavi spremembe imenskih oblik spoznava prvotni pomen, ki sicer v sedanji obliki ni več poznati; ali pa najde tem pôtem jezikovno in narodno lastnino krajevnega imena; ali pri popolni izgubi tega in pri najdbi drugega imena za tisti kraj v različnem času pa najde skupno, celotno zgodovino dotičnega imena, tekom ktere je ono do-

In te velevažne knjige so:

Das Bisthum und die Diocese Lavant. I. Theil. Das Bisthum, das Domkapitel und die Dekanate: Marburg, Mahrenberg, Jaring, St. Leonhard in W. B., Kôtsch und Zirkoviz. Marburg, 1875, mal. 8°, 614 str.

Das Benediktiner Stift Oberburg. Marburg, 1876. mal. 8°. 324 str.

Das Bisthum und die Diocese Lavant. II. Theil. Das Dekanat Oberburg. Marburg, 1877. mal. 8°, 363 str.

Das Bisthum etc. III. Theil. Das Archidiaconat Saunien. Das Dekanat Cilli. Marburg, 1880. mal. 8°, 598 str.

Das Dekanat Frasslau. Cilli, 1880. mal. 8°, str. 208.

Das Dekanat Tüffer. Graz, 1881. mal. 8°, 504 str.

Das Dekanat Schallthal. Graz, 1884. mal. 8°, 564 str.

Semkaj spada tudi: Celska kronika. Spisal Ignac Orožen, vikar v Celi. V Celi natisnil Jul. Jeretin, 1854. Str. 304, 8°.

V opombah si bodem prizadeval, kolikor toliko natančen pregled pozora vrednih slovstvenih del o raznih imenih sestaviti. Resno se je namreč nadejati, da bodo tudi slovenska imena vsake vrste kmalu našla svoje preiskovalce, kterim treba takošnega pregleda.

vršilo svoje spremembe. Da govorim geološki, razne vrste krajevnih imen dovodijo do zgodovinske uvrstitve prebivalcev tega kraja ali one dežele na jedni strani, na drugi plati pa nam pokazujete zveza in razvrstitev krajevnih imen, po jeziku sorodnih, prihod in naselitev dotičnih stanovnikov.

Krajepisna imena nam dalje pojasnjujejo tudi obliko in prvotno podobo zemlje. Vendar pa vsakdo vé in zna, da preiskovalci imen niso tako srečni, da bi se opirali na tako gotove rezultate, kakor smejo geologi to naglašati. Trdo kot dijamant je mnogotero ime, da se krepko ustavlja vsakemu poskusu, priti mu do jedra. Na krivo pot kaj rado zapelje. Pri tem težavnem poslu podpirajo človeka stare listine, zapiski, pisma, popraševanje pri ljudeh. Poudarjati ni treba, da mora preiskovalec imen tudi vestno poznavati kraj sam, čegar imena tolmači. Naj še tako dobro umeva jezikoznanstvo in naj pozna zgodovinsko nastajanje oblik, tedaj ima sicer dve neprecenljivi sredstvi, da lahko dobro rešuje svojo nalogo; a glavne stvari mu vendar manjka, brez ktere ni dovoljnega napredka — to je lokalno znanje, lokalno orientiranje. Krajevna imena so navadno tako tesno spojena z lego in kakovostjo kraja, da kdor tega ne pozna, ne vé tudi imenu pomena.

Imena krajev, livad in trat, travnikov in njiv, logov, gajev in pašnikov, hribov in gor in gričev so silno stara; tekom mnogih vekov so se zgladila in opilila, da jih ni lahko tolmačiti po sedanjem stanju narodovega jezika. S pomočjo starejšega jezika mora se sem ter tja dooločevati imenu pomen, a ne ugibati ga iz kakega slovarja¹.

Posebno za slovanske in slovenske zgodovinarje hoče poprej spominjano razmerje med narodom in deželo po njem zasedeno biti velike vrednosti, ker pisana poročila večkrat popolnem molcé o davnodobnih naselitvah Slovanov po raznih zemljah. V premnogh deželah je tisoč in

¹ Nemškim pisateljem se očita pogostokrat, da se pri tolmačenju krajevnih in sličnih imen pregloboko uklanjajo keltskemu jeziku. Marsiktero „keltsko ime“ je slovanske korenine. Sicer pak nosijo Nemci kakor po drugod tudi tukaj zvonec radi svoje jeklene marljivosti. Za sleherno vrsto imen imajo bogato literaturo. Po vseh nemških deželah se pojasnjujejo krajevna imena in druga. Naj že tu omenim nekaj slovstvenih del:

Oberdeutsches Flurnamenbuch. Ein alphabetisch geordneter Handweiser deutscher Sprach- und Kulturgeschichte. Von Dr. M. R. Buck. Stuttgart, 1880. 8°, XIX + 316.

Keltische Ortsnamen in der Rheinprovinz. Von Marjan, 1882.

J. Wolff, Die deutschen Ortsnamen in Siebenbürgen. Hermannstadt, 1880. Izhaja v posameznih snopcih.

E. Förstemann, Altdeutsches Namenbuch. Nordhausen. 2. Aufl. 1856—1872. 2 Bände.

Idem, Die deutschen Ortsnamen. Nordhausen, 1863.

Dr. Johann Zahn, Steiermärkische Geschichtsblätter. IV. Jahrg. I. Heft. (Ueber Topographie Steiermarks.) Graz, 1883.

tisoč let delujoče potujčevanje pomelo vse meje in vse mejnike, ki so obdajali nekdanje slovanske naselbine; le samó nekaj se je stalno in nepremagljivo upiralo tej tihi in mirni, a zató tem huje razdirajoči sili — topografija. Med tem pa se tudi ta ni mogla tekom več stoletij ubraniti vsakošne tudi bistvene spremembe; ali vendar je še ostalo obilno število njenih karakterističnih pečatov nepoškodovanih, in mnogo jih ni bilo tako izbrisanih, da bi jih učenjaki strokovnjaki ne mogli spoznati.

Pač mnogo mož je dandanes nastopilo težavno pot, da dokažejo s pomočjo zanesljive topografije, kje so bile in kako daleč so segale svoje dni slovanske naselbine¹.

¹ Kdor želi v tej reči daljšega pouka, najde ga pri naslednjih pisateljih: Cybulski, Slavische Ortsnamen der Insel Potsdam und der allernächsten Umgegend. Berlin, 1859. 2. Aufl.

Jettmar, Ueberreste slavischer Orts- und Volksnamen der Provinz Brandenburg. Potsdam, 1846.

H. Leo, Wendische Localbezeichnungen in Halle. Hallisches Tagblatt. 1857.

Alb. Buttmann, Die deutschen Ortsnamen mit besonderer Berücksichtigung der wendischen Ortsnamen in Mittelmark und Niederlausitz. Berlin, 1856.

R. Immisch, Die slavischen Ortsnamen im Erzgebirge. Bautzen, 1866.

A. Brückner, Die slavischen Ansiedlungen in der Altmark und im Magdeburgischen. Leipzig, 1879.

J. Perwolf, Germanizacija baltijskih Slavjan. S. Peterb., 1876.

P. Kühnel, Die slavischen Ortsnamen in Meklenburg. Gymnasial-Programm. Neubrandenburg, 1882.

Idem, Die slavischen Ortsnamen in Meklenburg-Strelitz. Gymnasial-Programm. Neubrandenburg, 1881; 2. Thl. 1883.

Dr. Gustav Hey, Die slavischen Ortsnamen des Königreiches Sachsen. Döbeln, 1883.

Idem, Die slavischen Ortsnamen der Meissner Gegend. (Mitthlgn. f. Gesch. der Stadt Meissen. I, 3.)

Otto Kaemmel, Die slavischen Ortsnamen im nordöstlichen Theile Niederösterreichs. (Jagič's Archiv für slavische Philologie. Berlin, 1883 in 1884.)

Idem, Die Anfänge deutschen Lebens in Oesterreich. Leipzig, 1879.

S preiskavami Kaemmelovimi primeri: Der Kürnberg. Von Alphons Müllner, k. k. Professor. Linz, 1884. Na strani 28. piše naš rojak: „Der Name Kürnberg wäre somit nichts anderes als ein im Laufe der Jahrhunderte verändertes, ursprünglich Horn- oder Hurnberg gesprochenes Wort, welches, wie wir gesehen haben, einfach Berg bedeutet. Er ist ein Andenken an jene längst entschwundene Zeit slavischer Besiedlung in Oberösterreich, an welche uns noch Namen wie Ziemitzberg, Teichel, Piessling, Ostrowitz, Stodor, Windischgarsten, Gleink, Sirning, Krems, Pöllach, Grebelich, Ruedling, Pröselsdorf, Trebeia, Zwettel u. a. m. erinnern.“

J. Petters, Ueber die Ortsnamen Böhmens im Jahresberichte des Gymnasiums zu Pisek. Pisek, 1855. 4°.

Fr. Palačky, Rozbor etymologický místních jmen česko-slovanských. (Časop. museum. 1834. Pag. 404—419.)

H. Grössler und A. Brückner, Die slavischen Ansiedlungen im Hassengau. (Archiv für slav. Philologie V. Pag. 333—369. Berlin, 1881.)

Po tej poti bode se morebiti korakoma rešilo doslej odprto vprašanje, ki je še vedno prav težek križ zgodovinarjem, kdaj so se naselili zapadni in južni Slovani, imenito Slovenci po današnjih pokrajinah, morebiti vendar le že pred 6. ali 7. stoletjem po rojstvu Kristusovem.

Jan Ernst Smoler († 13. julija 1884) je izdal v spomin tristoletnega obstanka budišinske gimnazije knjižico, v kateri je opisal krajevna imena v gornjih Lužicah.

Že pred letom 1879. obelodanil je neki nemški profesor spis: „Slavische Ueberreste in Tirol“, v katerem je priznal, da se v Tirolih nahaja mnogo krajevisnih imen, ki se ne mogo nemški tolmačiti, ker so korena in kolena slovenskega. Tako na pr. Lienz, Imst, Stanz, Windisch-Matrei, Vilgraten-Thal, Pregraten in mnoga druga, ki nosijo na čelu slovanski značaj. Po tem takem, zaključuje pisatelj, morali so se poleg Nemcev tudi Slovani, denimo Slovenci, že zgodaj ondi naseliti. Vendar ta zgodovinska, modrim glavam jasna resnica ni se dolgo hotela verjeti.

Nekoliko pozneje je profesor A. Besolenski na petrogradskem vseučilišču razglasil učeno razpravo, v kateri je skušal dokazati, da so sedanji prebivalci pusterthalski ponemčeni Slovani. Med drugimi dokazi se nahaja tudi ta, da je značaj teh Tirolcev slovenski značaj. Pusterthalsko prebivalstvo ljubi petje; a napevi ali arije so slovanse. Tudi arhitektura hiš in poslopij je podobna slovenski. Takih pomemčanih Slovanov hoče do 20.000 biti. (Prim. dunajski Vaterland l. 1879, št. 336.)

Leta 1879. pa je spisal dr. J. C. Mittertutzner, gimnazijski ravnatelj v Briksenu, temeljito razpravo o sledéh slovanskih naselbin po Tirolskem. Cfr. Slavisches aus dem östlichen Pusterthale (Drau- und Isel-Gebiet) in Tirol. Programm des k. k. Gymnasiums zu Brixen. 1878. Str. III—XXVIII. Sestavek je bil na slovenski jezik preložen in tiskan v Zgodnji Danici (tečaj 32, list 30.) pod naslovom „Slovansko iz vzhodnje Bisterske doline (Pusterthal na Tirolskem)“. Spisal dr. Jan Zl. Mittertutzner. V programu briksenske gimnazije l. 1879. Poleg te prestave bila je še druga preloga oskrbljena, ki je izšla pod imenom: „Slovani v iztočni Pusterski dolini na Tirolskem.“ Poslovenil Miroslav Malovrh. Na svetlo dal J. Krajec v Novem mestu, 1880.

O enakem predmetu govore spisi: Slovanski ostanki v dolini Anniviers. Dav. Trstenjak v Kresu, l. 1883, str. 576 nsl. in str. 618 nsl. — Slovenske besede v tirolski nemščini. Kres, l. 1884, str. 265 nsl.

Od Urbana Jarnika je bil zložen koroški imenopis, ki na ves glas priča, da so koroška imena krajev, vasij, rek in gor, trat in livad po večjem slovenska. Prim. Carinthia, l. 1826. Pozneje je bila korenita preiskava ponatisnjena v Sloveniji, l. 1849. v listih 75, 76 in 77. (Kres, l. 1884 str. 149 nsl.) Sem še spada: Slovenske besede v koroški nemščini. Dav. Trstenjak v Kresu l. 1883, str. 112 nsl.

Kakor so poročale novine (dunajski Vaterland l. 1879. šte. 209), bral je dne 30. julija v zboru anthropologov v Ljubljani g. Dežman znanstveno razpravo: Ueber Orts- und Personennamen in Krain. Von Dr. Arnold Ritter von Luschn. Poblize in nadrobneje ne morem govoriti o tem sestavku, ker ga ni bilo v roke dobiti. Za krajevna in osebna imena krajske dežele je izvenredne vrednosti in važnosti: Schumijev Archiv für Heimatkunde. Geschichtsforschungen, Quellen, Urkunden und Regesten. Tako stoji razprava: Topographische Beiträge v II. knjigi, I. zvez., v Ljubljani, 1884

V Trstu je beli dan zagledala drobna ali koristna knjižica: Krajna imena v Tržaški okolici. V Trstu, 1876. 16°, str. 32. Začetek uvodu se glasi: Poleg zgodovinskega dokaza, da so od nekaj v Trstu in njegovi okolici bivali Slovenci in da še sedanji polasčeni Trst stoji na slovenski zemlji, imamo o tem močen dokaz v krajnih imenih tržaške dežele, ki so vsa slovenskega izvira.“ In iz spisa je res razvidno, da imajo krajevna imena tržaške okolice svojo zibel v slovenskih koreninah, ki so se tudi

Tudi konjiške nadfare imenopis podpira trdenje onih mož, ki se potegujejo za starejšo dobo, kakor se je navadno mislilo in se še mnogokje misli in naglaša, pa ali resnično in pravično ali narobe, kdo bi to že danes popolnem dognal¹. — V konjiški okolini nas skoro vsaka gora,

pri najneugodnejših okolnostih čiste ohranile in ubranile. Ono isto resnico potrjuje pisatelj knjige: Trst in okolica. Spisal Matija Sila. V Trstu, 1882. (Beri posebno str. 14—30.)

Dalje treba na tem mestu omeniti: Slovenske naselbine po Furlanskem. Spisal Sim. Rutar v Ljublj. Zvonu I. III. zvez. 1., 2. in 3. Pisatelj izvaja iz krajepisnih imen dokaz, da so se Slovenci gotovo že v 7. in 8. veku naselili po Furlanskem. (Imenito v zvez. 2. str. 122—128.)

Opozorim naj še na spis: Slovanske naselbine na Italijanskem. Kres, I. 1884. str. 213., ter na knjigo: Slavia italiana, spisal Karol Podreka. Cividale, 1884.

Priporočbe vredno delo je: Geograficzne imiona slowiańskie, zestawione alfabetycznie według nazwisk niemieckich, włoskich, rumuńskich, węgierskich i tureckich, z dodaniem niektórych lotyjskich i innych zagranicznych spolszczonych, przez S. Zarańskiego. Wydałe komisji językowej akademii umiejętności w Krakowie, 1878. 8°, 264 str. — To je alfabetski zapisnik geografskih slovanskih imen. V njem stoji raznotero spačeno, potujčeno ime slovanskih pokrajin v prvotnem svojem slovanskem pomenu.

¹ Profesor Šembera je v svojem vrlém delu (Zapadni Slovane v pravěku. Ve Vidni, 1868 — Zapadni Slovani v stari dobi — Die Westslaven in der Vorzeit) imenoval doslej splošno mnenje, da so Slovani na Česko in v druge zapadne dežele došli še le okoli 5. in 6. veka, to mnenje, pravim, imenoval je učeni mož najhujšo zмотo v stari zgodovini srednje Evrope. Ta kategorična izjava je močno vznemirila povestničarje in jezikoslovce, ki so vajeni ali bili vsaj vajeni, med Kelti in Nemci iskati najstarejše prebivalce omenjenih dežel, vendar pak niso znanstveno ovrgli trditve Šemberine. Inostranskih historikov pa je mnogo brez ovinkov priznalo pravičnost te trditve. Slovanski zgodovinarji in arheologi, posebno ruski in poljski, kakor prof. Popov in prof. Uvarov v Moskvi, W. A. Maciejowski v Varšavi, dr. Wojciechowsky v Lvovu in drugi, našli so trditve Šemberino povsem opravičeno in utemeljeno. Tem kritikom se je v novejšem času pridružil vseučilišni profesor historije v Varšavi J. Perwolf. Tajiti se ne dá, da so stari slovanski kronisti imeli Slovane za autochtonce ali vsaj za prve poznate prebivalce v deželah, po njih obljudjenih. Tako govori ruski kronist Nestor († 1116), česki Cosmas († 1125), Dalimil († 1314) in Pulkava († 1380); poljski Gall († 1130), Kadlubek († 1220) in Długosz († 1450). Pozneje stoprav v sredini 15. stoletja jelo je prevagovati mnenje, da zapadni Slovani niso prvotni prebivalci v svojih deželah, nego novejši naselniki — nasledniki germansko-nemških Markomanov, Kvadov, Vandalov, Senonov, Rugier-ov; a Markomani so nasledniki keltskih Bojev. To mnenje je polagoma postalo zgodovinski aksiom pri nemških in slovanskih zgodopiscih. Vsako drugo ne jednako glaseče se trdenje je bilo heretiškim označeno. Glavar te zgodovinske herezije je ravno veljavni učenjak Šembera, ki je z vso resnobo vprašal zagovornike nasprotnega nauka, kje pa so sledovi germanskih, nemških in galskih ljudstev, ki bi naj bila prvotno naselila one kraje, v katerih bivajo Čehi, Moravci, Slovaki, Lehi, Slovani ob Labi in Baltiškem morju, Slovenci itd., ki bi naj bili vsi stoprav v 5. in 6. veku dospeli v te pokrajine? In kje so sodobni svedoki za poznejši dohod Slovanov? Geografska nomenklatura v 12. in 13. stoletju, to je pred nemško mnogobrojno kolonizacijo, je povsem slovanska. Jezik Čehov in Moravcev, Slovakov, lužičkih Slovanov, poljskih in baltiškimi Lehov in jezik Slovencev hrani čisti slovenski značaj, a nemška primes je iz poznejše dobe.

vsak grič in hrib, vsaka vas in selo, vsak studenec in potok, pa vsaka dolinica in ravnica spominjajo navad in šeg in vere, sploh vsega bitja in žitja slovenskih prebivalcev, ki so z davna posedli te divotne kraje, ograjene deloma z visokimi, gostim lesovjem obrastenimi hribi, deloma z nizkimi, vinsko trto nasajenimi griči. Prerano umrli bistroumni nadžupnik Jožef Rozman se je dovoljno osvedočil po večletnem premišljevanju in preiskavanju, da so se morali Slovenci od davna naseliti v teh krajih — že pred Kelti, o katerih gre še vedno med starinoslovci glas, da so bili oni prvi naselniki po gorenjem in dolenjem Štajerju¹. V pred-

Recimo, da Šembera ni zadel povsod resnice, ali njegovo nevsakdanje trdenje in vednostno dokazovanje je vendar vredno vsega preudarka od strani zgodovinarjev in jezikoslovcev. Šemberina knjiga upliva močno na staroslovansko zgodovino. Poljski historik dr. Wojciechowski imenuje v svojem delu (Chrobacja. Krakow, 1873) prebivalstvo krakovskega ozemlja prvotno, a ne od drugod prispelo, kakor so učili poprejšnji pisatelji. Olomuški arheolog dr. J. Wankel navaja v svojem spisu „Príspevky ku historii Slovanů v Evropě“ prav korenite dokaze za novo misel, da so Slovani že za časa Odrašenikovega in morda že davno poprej prebivali v srednji Evropi. Pisatelj se sklicuje vzlasti na spomenike, starožitnosti slovanske, ktere so našli okoli starih gradov in selišč. Gomile in ves stari materijal, najden v Lužicah, pričajo, da je narod slovanski že v praveku gojil lastno umetnost, vzrastlo na njegovih tleh, kar je potrebovalo čela stoletja. V razvalinah in ostankih onih starih časov nahajamo včasih stvar, ki nas sili, da si jo mislimo v neprimerno stari dobi. V razvalini pri Bičji skali so našli staro kovišče, kjer so se kovinske stvari delale vzlasti iz bronu. To so spomini stare bronove ali železne dobe, ki je nastala domá. Nekaj podobnega se vsak čas najde na Moravskem, koder Muzejno društvo skoro čudeže dela. Stare tkanine, pletenje, šivane stvari, s kratka ročna dela, katerih imamo mnogo, so nam zopet dokaz, da so bili Slovani na višji stopinji olike, nego si sami mislimo. Ornamenti, okrasitve gomil, bronovih del, in cirilske črke na duhovenskih oblačilih, kakoršne se še šivljejo pri slovanskih narodih, imajo krasne načrte, in tudi sorodna imena prepričajo vsakega protivnika o oliki starih Slovanov. Na vratislavskem zboru je l. 1884. dobro povedal profesor Kazimir Szula, da ta omika, ktero vidimo pri Slovanih v prvi dobi srednjega veka, ni vzrastla v nekoliko stoletjih pri narodu, ki je bil naseljen med neolikanimi, surovimi rodovi, temveč se je morala polagoma razvijati. (O predstojećem prim. dunajski Vaterland, l. 1877 štev. 31; in Slovenec, l. 1885, štev. 106.)

Za Slovence kot davnodobne naselnike po njihovih sedanjih pokrajinah bojuje se Dav. Trstenjak že dobrih 30 let. Prof. Šuman piše o tem pohvale vrednem trudu: „Ob es der sprachvergleichenden Wissenschaft auch gelingen wird, jenen Theil der Behauptung Safarik's, wornach die Slaven vor der durch die Hunen eingeleiteten Völkerwanderung südlich von den Karpathen und am adriatischen Meere gewohnt haben sollen, aus eventuellen Sprachresten nachzuweisen — ein Versuch, den gegenwärtig Davorin Trstenjak anstrengt, darüber wird die Zukunft entscheiden“ (Cfr. Die Slovenen. Wien, 1881, str. 12). Morebiti pa vendar le pride doba, ko bodo izginili stari predodki pred novimi preiskavami in najdbami.

¹ Sicer pa tudi med Nemci ne manjka resnicoljubnih mož, ki priznavajo, da so svoje dni Slovenci po Štajerju širje prebivali kakor dandanes. Tako na pr. ne taji dr. Franc Krones, da so sedanja štajerska imena gor, potokov, rek na gorenjem Štajerju po večjem slovenska; le malo je keltskih in rimskih. (Glej Dr. Fr. Krones, Zur

govoru h konjiški kroniki (l. 1868. pričeti, a ne še tiskani) piše bistre glave mož med ostalim: „*Versimile est, terminum inter Noricum et Panoniam fuisse montem Gonovicensem, vulgo Konjiška gora dictum, quo supposito archiparochia Konjice cum suo decanatu fuit in finibus Panoniae sita. Puto, incolas primitivos his in regionibus Vindos seu Slavos fuisse et nunquam consentiam iis, qui eos Keltas fuisse contendunt; nam nomina pagorum, fluminum, montium etc. non sunt celtica, sed pleraque slavica exceptis, quae Germani germanizavere. Regionem hanc jam Christi temporibus fuisse cultam et populatam, testis est universalis opinio, situs ejus peramoenus felixque et via Romana, quae junxit Celejam et Petovium, cujusque vestigia hinc indeque his in locis adhuc inveniuntur, licet accurate definiri nequit, quae puncta locaque illa attigerit*¹. Hoc tamen certo certius est, viam Romanam duxisse per hodiernam curatiam et pagum Stranice, quod testantur lapides monumentales illuc inventi et aedi curatiali intrusi. An statio Romana „*Lotodos*“ seu hodiernum Žiče in eadem hac via vel alia fuerit, non audeo decidere“².

Krajevna imena konjiškega okraja so brez izjeme vsa slovenska, ki nezmotno kažejo na slovenske naselnike po tem divnokrasnem kraju. Sprememba časa in sem ter tja tudi sprememba ljudij ni nikakor spremenila krajevnih imen. Kakor da bi bila v granit in v mramor vsekana, ostala so nespremenljiva.

Kdo nas zamore neprevarljivo poučiti o narodnosti v tem kotu svetá. Jezik je, ki kaže kakor mejnik iz prošlosti v sedanost, iz sedanosti v bodočnost. Jezik je živ arhiv; on je kot zemlja star dedek, ki je sto in sto let preživel, sprejemajoč vá-se dragocene spomine, ki se ne dadó ukončati. Molčal je sicer dolgo ta jezik, a v naših dnevih je usta odprla znanost, ki stvarja novo lice zgodovini mnogoterega naroda. Zaklad imen je zaklad pojmov, mislij, čutov. Imena so kakor odprta knjiga, po kateri moremo čitati v duši vsakega ljudstva.

Geschichte der ältesten insbesondere deutschen Ansiedlung des steiermärkischen Oberlandes mit nebenläufiger Rücksicht auf ganz Steiermark. (V Mittheil. des Histor. Vereines für Steiermark. XXVIII. Heft. Graz, 1879. Str. 19—24.)

¹ Prim. Novic l. 1856., list 64 in 71: „O legi in pomenu rimsko-slovenske postaje Pultavia“. V tem spisu našteva Dav. Trstenjak kraje, skozi ktere je bila napravljena stara rimska cesta iz Celja na Ptuj. V društvu pokojnega starinoslovca župnika dr. Knabel-a je precej natančno preiskal te kraje.

² Mutatio ad Lotodos ni iskati v sedanjih Žičah, kakor je trdil Muchar in je tudi Dav. Trstenjak nekaj časa učil. (Cfr. Novice l. 1854.) Pozneje je to zmoto preklical, odločivši se za Stranice, kar je neovrgljiva resnica. (Glej o tem Novice l. 1855 in l. 1859). Pri Žičah ni najti najmanjšega sledú o rimski cesti, pač pa v Stranicah, kakor Rozman sam zgoraj omenja.

Razprava.

Krajevna imena se lahko v več vrst razdelé, ako se poiščejo glavne ideje, ktere družijo razna imena v jedno celoto, v jedno skupino. Imena značijo na pr. fizično kakovost kraja: Hrib, Kot, Vrh; ali so vzeta od vode: Potok, Studeniška vas, Sovodnja; ali se ozirajo na kulturno kakovost: Les, Gaj, Polje, Travniki; ali na klimatične in atmosferske razmere dotičnega kraja: Leto, Zima, Solnce. Mnogo je imen s predlogi Za, Pred, Nad, Pod, ki kažejo na lego krajev drug k drugemu. Prav pogosto so krajevna imena izposojena od ondašnjih sv. patronov: Sv. Vid, Sv. Mišel. Nektera naznanjajo stan posestnikov: Škofja vas; zopet druga narodnost stanovnikov: Slovenski Gradec, Slovenska Bistrica; neporedkoma milobo in lepoto ali dobroto svojega sveta: Sladka gora, Ljubno, Ljubečna.

Imena konjiške okolice bi vzporedili takó-le:

1. Imena po živalih: Konjice, Konjiška vas in Pesji vrh.

Pri opisavi rodbinskih in domačih imen bodem v posebnem oddelku naštel nektera bajeslovna imena, kamor bi še skoro rad postavil ime Konjice. Konj je bil v mythologiji vseh starih narodov znamenje solnčnega božanstva. Tako imata slovanska solnčna bogova Svetovit in Radogost konja; ima ga perzijski Mitra. V „Slovu o polku Igorjevem“ nahaja se Korsa, bog luči, ki ima konjske noge. Solnčni voz grškega Fojba vlečeta dva ognjevita belca. Konj je bil pridevnik, atribut indijskega boga Višnu.

Človek bi trdil, da je patron konjiške cerkve, sv. Juri, v zvezi s staro vero slovenskih naselnikov po okraju konjiškem. Krščanski misionarji so kakor ptujsko, ki je jedna najstarejših cerkev lavantinske vladikovine, posvetili tudi konjiško cerkev svetemu Juriju, da bi se ljudstvo hitreje in laže privadilo novi veri. Sv. Juri ima namreč konja, zmaja, sulico — reči, ki so se pridevale poganskim bogovom¹.

Samostavnik konj izvajajo jezikoslovci iz glagola kobiti, augurare: ko(b)n, kobila. Pred odhodom v boj žrtvovali so Slovani bogovom, pa so za tem tudi gatali svojo kob, svojo osodo iz ptic, kakor sokolov, lastovic, žrjavov, a tudi iz konjev.

Da je ime Konjice prav staro, potrjuje tudi konjiški grb s čilim konjičem v svoji sredini. Ko so prišli grbi okoli 12. in 13. stoletja v navado, jemal se je brez dvombe tudi ozir na ime dotičnega trga, mesta.

¹ „Da je sv. Juri na belem konju jahajoč,“ piše M. Sila, „staropoganski solnčni bog Slovanov, Svetovit, prenesen na krščanskega svetnika, to je že mnogo pisateljev omenjalo.“ (Kres, l. 1885. snop. 4., str. 215.) Zanimiva je narodna pesen „Sv. Juraj i devet sinov mati“, ktero je Jak. Volčič priobčil v Janežičevem Glasniku III. zvez. l. 1859. str. 109, in ki je v Kresu l. c. str. 214 nsl. zopet ponatisnjena.

Neverjetno je, da bi bile Konjice — Gonjice, kakor je poznan kraj Nagojnica. V najstarejši nemški listini, ki omenja trg Konjice, stoji pisano Cuonoviz. (Listina očaka Pelegrina iz l. 1146. V kroniki konjiški str. 261.) Pozneje so pisali Gunoviz, Ganoviz, Gonaviz. V listini iz l. 1173. stoji Konuiz. Leta 1164. ali 1165. je obdaril Otokar, mejni grof štajerski, slavni samostan Zajčki, ki ga je bil on sam ustanovil, s posestvi v različnih krajih. Zaradi krajepisa naj citujem iz darilne diplome naslednje stavke. „Est pagus, qui vulgo dicitur Gonivitz in Patriarchatu Aquilensi, ubi situm est praedium, eminentioribus montibus circum septum, ante dicto ordini (Cartusiensi) aptissimum, quod a Liupoldo ministeriali meo legitimo concambio acquisivi, retribuens ei quatuor villas istas: Wides, Malchen, Chobilenlach, Lonke et mansum unum in Windischgraetze sibi et uxori suae et liberis suis in ius et proprietatem haereditariam¹.“

2. Imena od rastlinstva in zelišč:

Bezina, Bezje. Rečica, mimo tekoča, zove se Bezina. Dob-ova; imenuje pa se tudi Dobr-ava od staroslov. dąbrava — arbores, nemus. Prvotno dąbrz in pritiklina: ava, kakor golič-ava, pušč-ava, gošč-ava².

Trstenik, od trsta, trstike (canella), ako ne od kamnatega — drstnega sveta. Pri Ptujju srečaš kraj Drstenik. Konjičani izgovarjajo ime te občine Strtenik, ali v starih pismih stoji Trstenik³.

¹ Otokar je torej Leopoldu svojemu ministerijalu odstopil za Zajčko kartavžo: Vides, Malchen, Chobilenlach, Lonke et mansum unum v Slovenskem Gradcu. (Cfr. Diplomata sacra ducatus Styriae. Pars altera a Johanne Francisco com. Christ. collecta. Vienne 1756. Diplomata Cartusiae Seizencis. Str. 58.) Ta knjiga je dragocena zbirka listin, zadevajočih davnoslavni Zajcklošter, ki poročajo o vsem, kar se je tekom časa po dobrotnikih podarilo samostanu. Nakopičeno je tu mnogo tvarine za zgodovino slovenskega Štajerja. Izmed zajčkih predstojnikov je bil gotovo mnogoteri Slovenec. O 78. prijoru najdeš opombo: Reverendissimus Dominus Casparus Leskovar, electus 24. April. ann. 1749. Investitus Praelatus die 26. ejusdem mensis. Gubernat feliciter. (L. c. str. 132.)

Druga dragocena knjiga za zgodovino konjiške nadfare je znamenito delo: Annales ducatus Styriae cum adjecta finitimarum provinciarum Bavariae, Austriae, Carinthiae, Salisburgi, Aquileiae etc. Historia studio et opera Aquilini Julii Caesar, canonici Regularis Voraviensis. Viennae, 1777.

² Prim. Dubr-ovnik. Pri Negovi je Dobrava ime neki šumi. Omenim še naj, da stoji na Dobravi zala grajsčina „Dobjehof“, ktero so postavili Blagatinški, predniki štaj. deželnega glavarja Blagatinškega pl. Kaiserfelda († 1885). Napis nad glavnim vhomom se glasi: „Exstruxit Franciscus Blag Jesus Christus conservet diu in pace laeta atque abunda“.

³ Od g. Ig. Orožna prejel sem več listin tikajočih se konjiške župnije. Zaradi krajepisnih imen hočem najvažnejše na primernih mestih citovati. Tu naj sledi listina iz leta 1389.

„Ich Herwort Hainrs Sun vom Tor Selig; mein wirtin vnd all vnser Erben verichen vnd tun chund mit dem offen prief — das wir — verchawft haben Sechtzehn

3. Imena, v katerih odseva prvotno kulturno delo kot temelj stalne naselitve:

Prežigal, o katerem bode še pozneje govor. Nova vas; Gornja Pristava in Spodnja. Pripoveda se, da so imeli zajčki kartuzijani tukaj svojo pristavo, svoj „marof“.

Prevrat, v bližini konjiškega trga. Ime prihaja od glag. prevratiti, preraditi — predelati, urbarmachen¹.

4. Imena, ki se ozirajo na lego, na fizično kakovost kraja:

Brdo — v dačnih knjigah je to lepo ime pisano Werdú, kakor da bi bili Brdovljani francoskega rodu.

Breg, neveščaki slovenščine pišejo Wregg,

Gabrovlje, Gabrovnik — dve različni občini med hribovitim svetom. Ako ime Gabrovlje ne prihaja od drevja gabrinja, nastalo je iz Karpule, Korpule, ki pomenja kraj na obočnem hribu, kamor pelja vijugasta pot².

redemper perchrecht. Die gelegen sind in der Vysing im hangerpering vnd zu Terstenik. Vnd zway tail an der Müll gelegen zv Gonwitz under dem Marcht — daz zu lehen ist von mein genedigen hern hern Hawgen von Dywein vnd von sein Erben. — Daz in Daz alles stet vnd vnzerbrochen beleib. Darvber geb wir in den offen prieff besigelt mit Lewpoltz des Gonwitzer vnd mit Vleichts des Puczen aygen anhangenden Insigeln. —

Geben nach Christi gepurd drewzthen hunder iar. Darnach in dem Newn vnd Achtzigsten Jar dez Eritags nach sand pangrazen Tag.“

Vysing, hangerpering, Terstenik so danes Bezina, Vešenik, Strtenik, ki ležijo na jedni in isti strani.

¹ V starih dokumentih se razločno piše Prerad. (Cfr. Seiz von Dr. J. M. Stepischnegg. Marburg, 1884. Str. 47 ad an. 1411 in 1412.) Zanimiva je listina iz leta 1395., ki sem jo od g. Orožna prejel:

„1395 des Eritags vor dem hl. Auffart tag.

Nesa Hermans von Frewdenberch selig. Tochter Hainreichs des Awer Wirtin thut cund, dass sie ihrem Wirthe Hainrich verschrieben und vermacht habe ihren Hof zv Gonwicz, vnder dem Haws gelegen ist, und 4 Hofstätt, die in dem Triebnicht gelegen sind, ein Huben zv Prerreyd für 100 March alter guter grazer Pfenig — ein Huben gelegen zv Wachunesdorf, 3 Huben zv Dobrunesdorf, ein Hofstatt daselbs und ein Huben in den Auen gelegen.“

Siegler: Leopold der Gonwiczer, Ulrich der Putzn (Oheim der Nesa Awer) und Erhart der Aricher. (Laib. Ord. Arch.)

Nesa je Neža; Awer je današnji Haver, ktero ime še živi v Gabrovniku; Prerreyd je Prerad ali kakor se danes piše, Prevrat; Wachunesdorf je prestava slovenske občine Bezina, kakor je Dobrunesdorf sedanjí Dobrnež; Putzn je najbrže Pučnik.

² Korpat, karpát, namreč breg, hrib — mons curvus, tortuosus, kegelförmig zugespitzter, gewundener Berg. (Cfr. Novice, l. 1868. List 5.) Tu naj znovič navedem prezanimivo listino iz leta 1429:

„Ich Reinprecht von Walsse Hauptmann Ob der Enus Becheme, Als der Erber Hainrich Awer den liebe Dorotheen und Margereten seinen Muemmen, Iobsten des Awer Tochttern, durich sunder lieb vnd trewe willen gefunget vnd gemacht hat Nach Innhaltung seines besigelten gemechtprieffs, In darumb gegeben dy hernach geschriben Stuckh vnd guet mit Namen, Item vor Erst den hof vnder dem haws zu Goibnitz,

Pečica, tudi Pečice, ki so del Konjiške gore.

Škale, Škavce; Tepanjski Vrh; Vrhovlje; Vešenik, ker tukaj, kakor narod pravi, svet visi. Pripoveda pa se tudi, da so stala ondi vešala ter da so na Vešeniku obešali tolovaje. Mogoče. Nemci pišejo Hangenberg.

Žeče; tega imena nisem dolgo mogel raztolmačiti. S pomočjo starih zapisnikov, mislim, uganil sem pomen te občine, ki hoče toliko biti, kolikor „Visoka“. V nemško pisanih listinah sem namreč našel Nauschezhim, tudi Nausetschim, t. j. na Visečem, na Visokem. Potém takem odgovarja ime do lasa kakovosti ondašnjega sveta, ki je strm in hribovit. Na vrhu Žeč prebiva kmet z imenom Pukl, o katerem bode pozneje govor.

Jamlje, prijeten senčnat kraj v vnožju vinskih goric konjiških¹.

der des Weinkelhorn gewesen ist, mit seiner zugehorung Item ob demselben hof Veldes drey Äckher vnd ain wisen vnd aber daselbs daneben zwen Eckher, dy vormallen zv ainer hofstatt gehornt habent, Item im Tribinkh vir hofstet, Vnd vnder dem perig pey des Triebinkcher hof das mitterstukch Akcher, vnd zway drittail ainer Mul zv Goinbitz pey dem Markcht, Item ain huben zu Prerat, Item zu Dobrunestorf vir huben, Jtem In den Awen pey dem Kopper drey hueben, vnd ain hofstet daselbs vnd vir mark wismad phenig daselbs In den Awen, Item In der Nydern Vising Ainen hof vnd zwo hueben, Item In der Obern Vising Im Rakitowecz zwo hueben, Item vir und wainzikh Redember Perckrecht In der Nidern Vising, Jtem ain hueben zu Modrig gelegen, Item ain hueben Chrastinkh vnd ain Mul daselbs, Item ain hueben zu Pirkh vnd ain huben daselbs ain hofstet daselbs, Item ain Mül vnder Goinbitz, Item zwen vnd finnfzikh Redember Perckrechts Goinbitzer maß gelegen In der Obern vnd Nydern Vising, vnd Im Gaberinkh vnd Im Posegk vnd In dem Perig, da des Pischof von Gurkh Weingarten leit, vnd zu Gederstorf gelegen, alles zu demselben gemecht meinen gunst vnd willen gegeben — Mit Urechund des priefs besigelt mit meinem Anhangundem Insigel, Geben zu Wyenn an Montag vor Sand Symon vnd Sand Juda tag, der heiligen zwelefpoten Nach Christi gepurd virzehnhundert Jar vnd darnach In dem Neun vnd zwainzigisten Jare.“

Goinbitz — Konjice, Prerat — Prevrat, Dobrunestorf — Dobernež, Vising — Bezina, Chrastinkh — Hrastnik, Pirkh — Brezje, Gaberinkch — Gabrovnik.

¹ V Jamljah, tudi Jamnah bila sta rojena brata Sigismund in Franc Juvančić-a. Prvi (dne 19. septembra 1819 posvečen v mašnika) je bil kaplan v Konjicah, potém v Celju in Mozirju. Leta 1826. je postal knezošk. dvorni kaplan; l. 1829. višji šolski nadzornik cele škofije; l. 1834. korar lav. stolne cerkve; in l. 1843. nadžupnik v Laskem trgu, kjer je umrl dne 15. januarija 1845. Napisal je:

„Kurze Vorübungen, Regeln und Vortheile für das Kopf- und Zifferrechnen.“ Graz, 1843.

„Premišljevanje ino molitve.“ V Celju (dve izdaji).

Franc Juvančić, rojen dne 9. sept. 1802., bil je dne 24. avg. 1825 ordiniran ter je kaplanoval pri sv. Martinu poleg Slov. Gradca, v Vitanju in pri Novi cerkvi, kjer je bil od l. 1830. do 1835. tudi provizor. Od 1835 — 1859. župnikoval je v Vojuiku in zatém pri Novi cerkvi, kjer je dne 7. novembra 1884 umrl. Bil je kanonik strassburskega kapitola, knezskof. konsistorijalni svetovalec, dekan, častni korar lavantinski in odlikovanec z viteškim križem ces. avstr. Franc-Jožefovega reda.

5. Imena, ki bi značila kako lastnost prebivalcev:

Tepanje; o Tepanjčanih pozneje kaj več. Sosedna občina na prijaznem griču nosi ime Tepanjski Vrh.

6. Neredkokrat odseva v krajnih imenih posebna barva zemlje, prijaznost in divjost okolice — torej krajevna fiziognomija sedanja ali nekdanja. Semkaj bi štel:

Blato, v nemški prestavi Kothdorf. Golič; se vé, dandanes je Golič zelena, divnolepa ravnica, a svoje dni je bila gola in pusta. Golič tiči v nemškem imenu Hochgolling.

7. Imena, ki so nastala iz rodovinskih imen posestnikov in lastnikov:

Hebenstreit — že prav zgodaj se najde to ime v starih listinah, na pr. v listini iz leta 1436., v letopisih „der elenden Bruderschaft“ iz leta 1466. V tem društvenem zapisniku se čita: „Geror Hebenstreit und Katharina seine Hausfrau verkaufen abermals zwei Huben zu Puffersach dem Heinrich Zdrawe, Bürger zu Windischgratz.“

Hebenstreit je bil tujec, ki je imel svoja posestva v današnji občini Hebenstreit, ktero ime je vsa okolica podedovala od tega bogatega naselnika. Tam, kjer biva sedaj posestnik Kračun, prebival je nekdanj Hebenstreit ali je imel vsaj svojo pristavo. Leta 1476. bere se v analih „der elenden Bruderschaft“: „Paul Affner von Offeiz verkauft einen Acker bei der Thran und des Hebenstreit Hofstatt bei Gonoviz dem Herrn Fleischhacker“.

Hebenstreitovo¹ posestvo je pozneje kupil plemič Conti de Camisano. Rodovina de Camisano je imela celó svojega domačega duhovnika. V „stari cerkvi“ konjiški stoji nagrobni spomenik z napisom:

„Diesen Grabstein hat Jac. Conti de Cam- zum Heben- Seinem Lieben Herrn Vater und Herrn Bruder zo Ehrn zu richten lassen Anno 1614.

Undt Ligt Alda Begraben der Edl. Herrn Johann Bapta Conti de Cam- zu Hebenstreithof Der im Gott Verschlafen Ist de 2 Tag May 1612 Jar. Hieneben rует auch Sein Sohn Herrn Hanns Conti De Cam- So den 27. Tag Octob. Anno 1613 Selig Verschieden ist.

¹ Dav. Trstenjak piše v Kresu (l. 1882., snop. 7., str. 394): „Plemenita rodovina v Slovenjem Gradeu je tudi bila: „de Hebenstreit“, in videmski arhiv hrani pismo, po katerem je dal oglejski patrijarh tej rodbini svoje kmetije na Štajerskem in Koroškem v „lehen“. Hebenstreiti so imeli tudi pri Konjicah posestva, ker se še dandanašnji tam imenuje okolica: Hebenstreit, pol ure od Konjic, katastralno pa zmerjena z občino Skalice. Plemenita rodovina Hebenstreit je imela v Slovenjem Gradeu feudum habitantiae. Plemiči te vrste so stanovali v gradovih in hišah patrijarških, imeli so varstvo črez nje in smeli so jih le prijateljem odpirati. Tako razumevamo, zakaj se v slovenje-graški okolici nabaja več hiš s poznamenovanjem: „Stöckl“ in „Hof“. Bila so to večja poslopja z nadstropjem, v katerih so stanovali „habitatores nobiles“, kakor jih stare listine imenujejo.“

Gott der Almechtig verleihe Beiden und allen abgestorbenen Die Ewige Fraidt und Seligkeit Amen.⁴

Janez Jakob di Conti je bil dne 1. septembra l. 1659. sprejet med deželne stanovce štajerske. Njegova rodbina je v posestvu imela tudi Pogled pri Ločah, Golič pri Konjicah, Lindek pri Frankolovem, Haus am Bacher pri Hočah, potem „36 Huben zu Tschermolitz, Neudorf und Eigendorf im Eck“, kakor dostavlja Schmutz v slovarju svojem.

8. Imena, katerih pomen mi ni popolnoma jasen:

Perovce, ki leže v rodovitni dolinici med Tepanjsko vasjo in Zafostom ob levem in desnem bregu potoka, ki priteka iz Oplotniških planin. Od kod ime?

Pólene, a tudi Pólena, občina na logovitem hribu, preko ktere ga je peljala stara rimska cesta iz Celja na Ptuj. Prihaja li ime od substantiva poleno v splošnem pomenu drva? V listini l. 1124. izdani od koroškega vojvode Henrika imenuje se kraj Polibane (Pollana bei Gonovitz), ki ga je podaril Henrik šentpavelskemu samostanu na Koroškem¹.

Dobernež — morebiti od starosl. dąbrava. Jednaka imena bi bila Doberna, Dobrin, Dobersbach. Če ta razlaga stoji, spada ime pod vrsto 2.

S tem bi bila opisana vsa krajna ali občinska imena konjiške nadfare. Iz predstoječega sestavka je razvidno, da imajo vsa poznamenanja, izvzemši Hebenstreit, svojo podlago v slovenskih koreninah. V minolih stoletjih so se celó v nemških listinah pisala čisto slovenski. V listini iz leta 1369. imenujejo se srenje: Polen, Verhole in Prelog².

¹ Cfr. Das Kloster St. Paul im Lavantthale in den Jahren 1091 bis 1195. Vom Prof. Karl Neubauer. (Im XII. Jahresh. der k. k. Staats-Oberrealschule in Marburg. 1882, str. 14.)

² Na tem mestu še naj sledi listina iz leta 1404:

„Ich Rudolf von Wallssee meines gnedigen Herrn Wilhalm's Herzogen zu Österr. etz. Hofmeister bekenne mit dem Brief das für mich kam der erber Hainrich der Awer und tet mir zewissen wie er von meinen lyeben Swager hern Hawgen von Dybein seligen, zu lehen gehabt hiete, die hernachgeschribenen güeter des lehensch: aber nu an mich vnd mein lieb Prueder Reinprechten vnd Fridreichen von Walssee komen ist, vnd bat mich vleizz, das Ich Im die auch gerucht zeverleyhen, daz han Ich getan vnd han anstat meinselbs vnd der egent: meiner Prueder dieselben hernachgeschriben güter — dem vorgen Hainrichen dem Awer vnd seinen erben Sunn vnd Tochttern verlihen —. Vnd sind daz die gueter, Jtem von erst ainen Hoff ze Gonobitz vnder dem Haws gelegen vnd ain Hoffstat dabey, Item In dem Tryebnik vir Hofstat vnd vnder dem perg bey des Tryebniker Hoff das mittere Stuckh akcher Item zway drittail ainer Mull zu Gonobitz pey dem Markcht das gehört alles mit der lehensch: zu der egent: meiner herschaft Gonobitz, Item ain zehnt zu Prereyd gelegen zu Gonobitz vor dem Markcht, Item Sechtzehen Redember wein perkrecht In der fising gelegen, Jtem zwo hieben In der obern fising in dem Rakitawetz gelegen, Item vnd drey hieben zu Wachedorf bei Losperg gelegen, meiner lehenschaft, Frewdemberg lehenschaft, Jtem zu Dobruenedorf vir hieben Jtem in der Awen bey dem chopper drey hieben vnd ain hoffstat daselbs, daz alles gelegen ist in der Gonobitzerpfarr, mit Urkund ditz briefs mit meinem anhangendem Insigel besigelt.

Poleg srenjskih imen bi trebalo še druga topična imena pojasniti, kakor poznamenovanja trat, livad in polj, njiv, gor in gozdov, host in hribov, travnikov in pašnikov, studencev, rečic in enakih. Kdor bi hotel ta imena natančno pozvedeti od naroda, našel bi mnogoteri prav originalen slovenski izraz, naletel bi na marsikoho prav krepko besedo slovensko.

II. Rodbinska in domača osebna imena.

Predgovor.

Kakor so krajepisna, tako so tudi osebna lastna imena prevelike vrednosti in važnosti. Resnico je zapisal F. Pott, bivši profesor na halskem vseučilišču, da klije v mrtvih imenih in tleje neprenehljivo življenje: „Im gewöhnlichen todtgeglaubten Namen wohnt Leben; auch diese Wortgattung (Personennamen) durchwallt lebendiger, wenn gleich oft im Schlummer versenkter und wie gebundener Geist. Nomina propria sind nicht sinnlos und Kinder der uneingeschränkten Willkür.“¹ In veljavni učenjak Förstemann pravi gledé osebnih imen: „Weil die menschliche Sprache nie sinnlose Aggregate von Lauten, sondern nur innerlich begründete, eine Idee in sich tragende wahrhafte Wörter bildet, so können auch die Eigennamen nur aus den in der Sprache schon vorhandenen bedeutungsvollen Wurzeln gebildet werden.“ Kakor modro nebo jasna resnica! Osebna lastna imena niso od splošnih (Gattungsnamen), osnovnih (Stoffnamen) in sličnih imen tako ločiti, kakor da so ona samo le za klicanje, med tem ko bi bila občna imena za označenje bistva rečij. Ne takó, temveč vsako lastno ime je prvotno apelativnega značaja. Res da mora lastno ime samo posamezno bitje kot tako ločiti od okolice; pa to se zgodi, ako izraža kako posebnost njegovo. Ne dá se torej osebno ime misliti brez pametnega pomena, ker ne govori ni

Geben zu Windischgretz an dem heiligen phingst tag nach kristez geburd virzehenhundert Jar vnd darnach In dem virrden Jarr.“

G. Ig. Orožen je gledé imena Tryebnik pristavil opombo: „Die Triebenegger nachmaligen Freiherrn und Besitzer des Schlosses Schwarzenstein stammen daher wahrscheinlich aus der Gonobitzer Gegend. Ihr Name ist aus dem slovenischen Trebnik herzuleiten“. Druga imena so: Gonobitz — Konjice, Prereyd — Prevrat, fising — Vising — Bezina, Rakitawetz — sicer čisto slovensko ime, kterega pa ne najdem več v konjiški okolici, Wachedorf? Losperg — Lošperg, Dobruenesdorf — Dobernež, Awen — Auen — Medajivami.

¹ Cfr. Die Personennamen insbesondere die Familiennamen und ihre Entstehungsarten, auch unter Berücksichtigung der Ortsnamen. Eine sprachliche Untersuchung von August Friedrich Pott. Leipzig, 1853. (Vorwort pag. IX.) Le-ta knjiga je najizvrstnejše delo te vrste.

jeden jezik brezmiselno. V lastnih imenih kakega naroda odseva kakor v zrcalu njega življenje in mišljenje. To je še danes očitvidno pri najstarejših narodih.¹

Osebna imena niso nastala hipoma nego polagoma. Sprva je značil osebnost kakega človeka priimek, ki je bil le njemu lasten, primeren. Pozneje pa se je izcimila navada, pridevati temu priimku tudi rodbinsko ime². Rimljani so se prvi lotili tega zaznamenovanja; ostali narodi evropski pa so imeli krasna osebna imena brez posebnih pridevkov, brez daljših apozicij.

Veselo je zvedeti, da so v starih časih iskali v vsakem imenu poseben pomen; v sedanji dobi je ime skoro le prazno, brezpomenljivo znamenje. Najdavnejši narodi so dajali svojim otrokom in prijateljem lepa imena, polna globokega pomena, bodi si v priporočilo za drugi svet, bodi si dotičnikom v spodbudo, naj bi izpolnili prorokovanje svojega imena. Ta običaj najdeš potrjen pri Hebrejcih, Feničanih, Asircih, Kaldejcih, istotako pri Indih, Frankih, Grkih, Keltih, Nemcih in Slovanih. Človek bi mogel že samo iz nabranih imen sklepati na duh posamičnih ljudstev, pa na ono stvar, ki jim je bila najljubša in najdražja, največja in najvišja, ki so jo hoteli doseči. Kdor preiskuje hebrejski jezik, uveri se, da so Hebrejci že po svojih imenih bili božje ljudstvo. Izraelec položi svoje najvišje misli že v ime. Zató zbere, kar ima njegov jezik najlepšega, najiminitnejšega in krepkejšega in kar premore najsvetejšega ter napolni s tem imé svojega otroka. In ker jedna jedina misel manj

¹ Ker so osebna imena velevažna, ni čuda, da imajo kakor krajevna svojo literaturo in še prav bogato. Naj že tu omenim nekaj pisateljev:

K. Andresen, Die altdeutschen Personennamen in ihrer Entwicklung und Erscheinung als heutige Geschlechtsnamen. Mainz, 1873.

Idem, Konkurrenzen in der Erklärung der deutsch. Geschlechtsnamen. Heilbr. 1883.

HFO. Abel, Die deutschen Personennamen. Berlin, 1853.

A. Heintze, Die deutschen Familiennamen, geschichtl., geograph., sprachlich. Halle, 1881.

M. Heine, Altniederd. Eigennamen a. d. 9—11 Jahrh. Halle, 1867.

L. Steub, Die oberdeutschen Familiennamen. München, 1870.

Tschiersch, Formwandlungen deutscher Geschlechtsnamen. Luckau, 1875.

v. Zahn, Über steiermärkische Taufnamen. (In Mittheilungen des historischen Vereines für Steiermark. XXX. Heft. Graz, 1881. Pag. 3—56.)

Dr. Fried. Kraus, Sitte und Gewohnheiten der Südslaven. I. Heft. 1884. (Die Entstehung der Zunamen — Familiennamen.)

Dr. Franz Miklosich, Die Bildung der slavischen Personennamen. (In Denkschriften der kais. Akademie der Wissenschaften, Wien, 1860. X. Band. Str. 215—330.)

Dav. Trstenjak, Nekaj o osebnih imenih korotanskih Slovenov. (Novice I. 1881. List 18 sl.)

² Prim. Marburger Namenbüchlein (Marburger Gymn.-Programm. 1867). Ocenó tega imenika najdeš v „J. Pajka, Izbranih spisih“, v Mariboru, 1872. Str. 166—170.

pové in izrazi nego dve, ne zadostuje Izraelcu jedna korenina; on še privesi drugo in tretjo. Skoro nad polovino hebrejskih osebnih imen je sestavljenih — nomina composita. Odpri, dragi čitatelj, kateri koli hebrejski slovar in našel bodeš to mojo sodbo za vsem potrjeno. Nekaj primerov: Abdemelech — Servus regis; Achimelech — Frater meus rex; Barnabas — Filius consolationis; Daniel — Judicium Dei; Eliezer — Dei adjutorium; Elisabeth — Dei juramentum; Eliseus — Dei salus; Ezechias — Fortitudo Domini; Ezechiel — Fortitudo Dei; Hananias — Gratia Domini; Jechonias — Praeparatio Domini; Jeremias — Celsitudo Domini; Josue — Dominus salvator; Isaías — Domini salus; Magdalena — Magnifica; Melchisedec — Rex justitiae; Michael — Quis sicut Deus; Nathanael — Donum Dei; Obadias — Servus Domini; Raphael — Medicina Dei; Roboam — Dilatans populum; Samuel — Positus a Deo; Tobias — Bonus Dominus; Urias — Ignis Domini; Zacharias — Memoria Domini; Zorobabel — Alienus a Confusione. — V mnogoterem imenu tiči lep kos zgodovine.

Kar pa velja o Hebrejcih, dozdeva se mi, da ne velja o Rimljanih. Ogledeval sem si kaj rad v letih svojih gimnazijalnih in poznejših studij rimska imena; a slavnemu narodu ne bodem menda kratil slave, ako iz dolgoletnega primerjanja rečem, da so rimsko-latinska imena večinoma medla, malovredna, prejednostavna, brez posebnega pomena. Rimljani so sicer tu pa tam dajali možem po tri imena, od katerih ste se dve podedovali; a v vseh treh niso skoro ničesa izražali. Te posebnosti so v ozkotesni zvezi z jezikom, in jezik z značajem rimskega ljudstva. Nesprememba in napredek je ob enem geslo Rimljanu: napredek v vladarstvu črez ves svet, v vsem drugem pa nesprememba. Na vesoljno gospodstvo že misli Latinec, predno še srednjo Italijo podjarmi. Jezik pa mu je nekako okamenel, izgubivši svojo gibčnost vsled krepkosti in moči, vsled vzvišenosti in veličastnosti. O sestavljenih osebnih imenih ni skoro sledú; neka praznota je v teh kompozicijah, na pr. Ahenobarbus, Crassipes, Cornicen in še nekaj enakih. Rimska onomatologija je stoprav pozneje v že pojemajoči in hirajoči dobi nekoliko obogatela v derivacijah in kompozicijah. In čudovito je, koliko imen je bilo potém iz jednega korena stvarjenih, na pr. iz pridevnika *magnus*: Magnentius, Magnilianus, Majorianus, Maximus, Maximinus, Maxentius, Maximilianus; ali iz korenike *flor*: Florus, Florens, Florentius, Florianus. V teh imenih ni razložka v pomenu, temveč le v zaznamenovanju. To pa ni bogastvo, je le golo siromaštvo. V derivacijah je rimski imenopis še bogat, a ne v kompozicijah. Prav pičlo je število sestavljenih imen, na pr. Bonifacius, Bonagratia, Bonaventura, Deusdedit.

Prvi kristjanje so otrokom svojim dajali neporedkoma še poganska mena, kakor pričajo napisi v rimskih katakombah in napisi na starih

krščanskih spomenikih, najdenih v Afriki. Imena so se jemala od številčk: Primus, Prima, Primula, Septimius, Secundus, Secunda, Nonnia; — od barv: Albinus (Beljak), Candidus (Svetljak); — od živalij: Agnes, Aper, Cattulinus, Cervulus, Gallus, Palumbulus; — od poljedelstva, od poljskih pridelkov, od cvetlic: Arator, Colonicus, Rusticus, Fabius, Laurentius, Rosatus, Rosatianus, Silvanus; — od mesecev: Januarius, Junius, Martius (tudi od boga Marta, kakor Saturninus od boga Saturna), Aprilia; — od zvananjih in od notranjih moralnih lastnostij: Callistus, Longinus, Agatho, Amanda, Pudens, Pudentius, Bonosus, Caste, Constantinus, Hilarius, Innocens, Justus, Severus; — od zgodovinskih oseb: Apelles, Alexander.

Obilo število pa je takih imen, ki se prilegajo le kristjanom, ki so le njim umevna in posebna, ker značijo krščansko življenje in mišljenje. Mnogo jih je izposojenih od verskih resnic: Athanasius — Neumrljivi, Renatus — Prerojenec, Salvius, Reparatus — Odrešenec, Receptus, Epiphanius; — od cerkvenih praznikov in obredov: Paschasius — Velikonočni, Natalis — Božič; — od krščanskih čednostij: Fidentius, Sperantius, Agape — Ljubezen, Charitosa — Ljubezniva, Speratus — Nadjan, Clemens, Irene, Irenaeus.

Jako priljubljena so bila imena, sestavljena z Bogom: Adeodatus, Quodvultdeus, Theodorus, Deodat — Bogdan, Cyriacus (*κύριος* — Gospod), Theophilos — Bogoljub, Theopistes — Boguzvest.

Zopet druga merijo na poklic, na lastnosti kristjana: Bellator — Bojnik, Victor, Victoria, Victorinus, Vincentius, Nicolaus — Niketas — Vincentius — Zmagovalec; Gaudentius (Veseljak), Hilarius, Felix, Felicitas, Felicissimus; Viator, Viatorina, Coelestinus, Beata¹.

Opomnil sem že zgoraj, da je bila pri poganskih Rimljanih gledé osebnih imen bolj derivacija obična nego kompozicija. Pri ostalih narodih je bila stvar skoro narobe. Nahaja se tukaj sestava imen, ki je znamenje bogatega jezika in bogatih mislij. Kar zadeva krasna osebna imena brez daljših pridevkov, brez posebnih pritiklin, nadkriljevali so druge narode in se odlikovali pred njimi Grki in pa Slovani.

Primerimo samo nekaj grških in slovanskih imen: *Ἀγαθοκλῆς* ali *Εὐκλῆς* — Dobroslav, *Βιοκλῆς* — Bogoslav, *Ἱεροκλῆς* — Svetoslav, *Πολυκλῆς* — Boljeslav — Večeslav, *Ἐξέμιος* — Blagogost, *Θεοδόσιος* — Bogdan, *Ἐπιφρον* ali *Προμηθεύς* — Premisel, *Ἱερόστυχος* — Svatopluk, *Ἀημοκλῆς*

¹ Cfr. Roma. Die Denkmale des christl. und des heidnischen Rom in Wort und Bild. Von P. Albert Kuhn O. S. B. Einsiedeln, 1877. — Die altehrlichen Inschriften Afrika's nach dem Corpus Inscriptionum lat. Band VIII. als Quelle für christliche Archäologie und Kirchengeschichte. Von Karl Künstle. (Theologische Quartalschrift. Tübingen, 1885. III. Heft, pag. 430 — 434.)

ali *Δημόκλητος* — Ljudoslav, *Εἰσέβιος* — Blagočest, *Ἰερώνυμος* — Svetomar, *Χρυσόστομος* — Zlatoust, *Θεόφιλος* — Bogomil, *Σιέρφανος* — Krunoslav, *Σοφρόνιος* — Modrinjak, *Φώτιος* — Lucius — Svetljak. Pač ni lahko najti lepših, blagoglasnejših in umnejše sestavljenih imen osebnih, kakor so grška in recimo, tudi slovanska¹.

Da so se tekom časa lastnim ali kakor bi danes rekel, krstnim imenom pridružila še rodbinska, pouzročilo je vedno večje število ljudi, vedno bolj in bolj se razvijajoče kupčijstvo in obrtnijstvo. Pri takih okolnostih je primanjkovalo deloma krstnih, oziroma lastnih, deloma pa niso dovolj določno označevala dotične osebe. Radi tega je trebalo imen poiskati, ki bi odpravila še to pomanjkljivost. Tako so nastala rodbinska imena, ki se prenašajo tudi na naslednike, potomce jedne in iste rodbine; in v tem gre iskati tudi bistvo rodbinskih ali takozvanih pisnih osebnih imen. V bogato obljudjenih mestih se je najpoprej pokazala silna potreba takošnih imen; pozneje tudi po trgih, vaseh in selih, kjer so se pa skoro izjemno vsaj v poprejšnjih časih le kot pisna imena rabila; samo uradno so služila dobro. Preprosto ljudstvo pa si je stvarilo in si stvarja poleg teh, ki so mu po posameznih krajih skoro popolnem neznana, še druga, katerim pravimo domača, hišna ali vulgarna imena². Med narodom so kaj priljubljena in neporedkoma jedina, ki so znana, tako da morajo uradnije poleg navadnih pisnih imen še domača pristavljati, kedar se hoté s prostakom sporazumeti. Na kmetih se vé pogostoma le za vul-

¹ Grki so bili med starodavnimi narodi najbolj omikano ljudstvo, ki je po vsej pravici smelo ponosno biti na svoj bogati, gibčni in milodoneči jezik. To svojo izvenredno omikanost so Helenci med mnogim drugim pokazovali tudi v nepresiljeni tvorbi lastnih imen. Poleg Grkov so imeli Slovani najkrasnejša, najlepše izumljena, blagoglasna, dotično osebo krepko označujoča imena. Kaj? Moral li ni po tem takem njih jezik že zgodaj prav vrlo izobražen biti? Pa če bi hotel kdo ugovarjati, da so Slovani v tem le Grke posnemali, naj mu zadostuje odgovor, da mora tisti, ki je zmožen umeti lepoto takošne imenske tvorbe ter jo posnemati v svojem jeziku, da mora biti tisti vsekako človek jako bister in olikan, a jezik njegov bogat, gibčen, dovršen.

Škoda, da se dandanašnji preslabo gleda na pomen osebnega imena. Novodobni priimki so skoro brez zrna in jedra, so ničvredne novotarije. V „mračnem“ srednjem veku je bilo malo da ne vsako ime globokega pomena. Čitatelja še sedaj razveseljujejo srednjeveški priimki učenih mož, na pr. *Doctor Angelicus*, *Doctor Sublimis*, *Fons Vitae* itd. Kakor je v našem času vse bolj prazno, puhlo in površno, tako se tudi pri imenih ne gleda na vsebino. Pa današnji svet je že tako stvarjen; ako le jeden terja in želi kaj novega brez cene, brez podloga in razloga, obesi se ná-nj brzo drugi in tretji in še četrti, na té zopet peti in šesti, dokler ni grozd gotov, ki bi se naj ponašal po zvušanji velikosti, a ne po notranji dobroti.

² Kranjci imenujejo Vulgarname prikladek, ki jim pa tudi pomenja Spitz- in Spottname. Schreibername jim je priimek, Taufname ime. (Cfr. Novice I. 1852. Štev. 60 sl.). Hoče li Konjičan zvedeti domače ime, vpraša: Sosed! kako se glasi vaš hišni čámen. Okoli Ljutomera čuješ „cuna“, v gorenjih in dolenjih Slovenskih goricah „cona“ — Zuname. Konjavati pomeni ondukaj ozmerjati, beschimpfen.

garno ime. Vprašaj na pr. po Pučniku, bodeš težko kaj zvedel, ne išči ga dalje; a vprašaj, kje so Vodule? in vsak otrok ti bode pot pokazal tja. Pisec teh vrstic še pomni dobro, da se vstopivši v konjiško šolo dolgo ni oglašal na učiteljevo klicanje svojega pisnega imena, ki mu je bilo povsem neznano. Držal se je le hišnega imena. — Ločijo pa se domača imena od rodbinskih v tem, da so starejša, izvirnejša, materinemu jeziku prikladnejša; da so izključno navezana na posestva in kmetije; da ne živé samo pri jedni jedini rodovini, ampak, če ta premine, ostajajo navadno pri naslednjem posestniku in pri njegovi družini. Od ondot prikazen, da imajo posestva po tri, štiri ali še več imen; vendar le domače ime ostane nepremeljivo; ono se ne izgubi in ne pozabi; ostala pa se vrsté s posestniki. Tako postavim, živi med sosedi hišno ime Brežjek (po legi hiše ob bregu mimo tekoče rečice), dasi je imelo posestvo že različne lastnike, kakor Jagodića, Črečnarja in Pana¹.

R a z p r a v a.

Za tem, upam, stvarnim predgovorom, iz kterega se lahko razvidi zanimivost in važnost, pomen in korist preiskovanja raznovrstnih imen, naj sledi tanja preiskava rodbinskih in domačih osebnih imen, kakor se nahajajo v nadfari konjiški. Opomnim, da ne bodem prav strogo ločil pisnih imen od hišnih, ker se malo da ne enakomerno vrsté, tako da je jedno in isto ime sedaj domače, sedaj rodbinsko. Kjer bode treba popolne ločitve, opozoriti hočem čitatelja na dotičnem mestu.

Ker pak nisem bil in ne bodem filolog strokovnjak, stavljam to razpravico kakor ono prvo pod krilo latinskega reka: Si non laudes, parce censuris, quaeso! Morebiti koristi tudi slabi spis temu ali onemu piscu matičnih knjig ali nabiratelju narodnega blaga in še lahko komu drugemu.

V naslednjem sestavku našteta imena sem zapisal, kakor sem jih sam slišal iz ust prostega naroda, ali pa sem jih zajel iz matičnih knjig konjiških.

Razdelil bi pa ta imena takó-le:

1. Takozvana: a) nomina patronymica: Blaž-ič, Filip-ič, Filip-šek, Florijan-čič, Paul-ič, Jakob-ič, Janko-vič, Jozef-ič. Zadnja tri imena še stojé v farnih knjigah l. 1604 — 1611., potém pa ne več. Zapazuje se sploh, da Slovenci preradi opuščajo pritiklino *ič* (grški *ιδης*), ki se prideva imenom ter znači osebe po njihovem rodu, lastnostih in

¹ Tudi na gorenjem Štajerju na pr. pri Köflach-u so vulgarna imena močno v rabi. Najde se Simimichel, Simihirse, Simihanshirse. Kmetija Simihanshirse je bila last — Simona; njegov sin Hans pa jo je podedoval in tako se je imenovala Simihansel: nató jo je dobil Matija in po njem se je klicala Simihanshirse. Ime je ostalo hiši, če so se tudi njeni lastniki menjali. V obče pa domača imena pri Nemcih nimajo one vrednosti, ktero imajo pri Slovanih, osobito pri Slovencih.

poslih. Poleg tega jim daje tudi pomen ljubega, milega, prijetnega in majhnega. Pri Jugoslovanih si je doslej še ohranila svoje stare pravice, ktere bi se jej tudi po drugod ne smele prikrajševati. Konečno spadajo sèm: Anton-ič, Ton-ič in Ded-iček, ki pa se tudi Tet-iček izgovarja ter bi utegnil biti mostič k naslednji podvrsti.

b) *Nomina matronymica*: Jer-ič, Jera-v-šek (Jera — Jerca — Gertrudis), Lavr-ič, Bab-ič, Ajt-ič (Ajta — Agatha), Urš-ič. Semkaj še prištevam tujko Stanz-er, ki je napravljena po analogiji koroških imen na „er“, na pr. Michel-er (Sohn des Michel), Martn-er (Sohn des Martin); torej Stanzer, sin Kostancije. Mogoče bi bilo, da je ime Stanzer skazeno iz Steinmetzer. Vendar se prva razlaga vsaj meni dozdeva verodostojnejša, ker se krstno ime Konstancija ne najde prereditko v tej rodbini. Mati sedanjega tržana Stanzer-ja je bila Konstancija ali Stanzi.¹

2. Imena, ki so v svojem prvotnem pomenu sicer krstna, ali služijo za rodbinska in domača. Priredjena so na različni način, kar spričuje veliko gibčnost slovenskega jezika med priprostim ljudstvom. Znana in v porabi so še tá-le: Ambrož, Boštjan-ek, Franc-eljak, Gašper, Štef-ek (deminutivum od Štefan), Jožef-inek, Jozel, Jozl-ek, Zep, Zep-a, Zep-ek — pri slednjih treh imenih je odpal prvi del krstnega imena Jo-žef, kar se pogostokrat najde, na pr. Dolf = Ru-dolf; odbije pa se sem ter tja tudi drugi del, na pr. Štef = Stef-anus². Dalje: Hans, Hansa, Anž-ur, Jan, Jan-ko, Janž-ek, Janž, Janez³. Gregor-ec, Greg-elj, Greg-ec,

¹ Drag mi je bil vedno in ljub starina Homer, dasi je stalo mnogo truda, predno sem umel lepoto milodonečega jezika. Vse je pozabljeno in zagrnjeno od obilih skrbij moških let. A vem še, kako mi je dopadal običaj, sinka imenovati po očetu, na pr. Ahil, sin Peleja = Pelides, Agamemnon, sin Atreja = Atrides. To je poetično. Svoje ime nosi in še očetovo. Danes je drugače. Rodbinsko ime ostano nespremenjeno, prideva se mu le krstno, na pr. Juri Japelj = sin Japlja. Japelj se ne menja; menja se le krstno ime. Pri Grkih je bilo drugače. Sin je imel lastno ime in poleg tega še priimek po očetu. Da je imel Ahil sinka, bilo bi mu ime — ne Zeno Peleus ali Zeno Pelides, nego Zeno Ahilides. Sploh so najlepša imena patronymica in matronymica imeli Grki, ki so takoj po rojstvu otroka napravljali posebne veselice (amphidromija) ter so pri tej priložnosti ugibali in dajali novorojencu ime v pričujočnosti povabljenih gostov. Ime so navadno odločevali starši, ki so radi segali po imenih svojih sorodnikov, kedar ni ugajalo ime po starem očetu ali po očetu. Tu pa tam se je tudi očetovo ime nekoliko predrugačilo, na pr. Navzifilos.

² Kontraktacija in breviacija imen se obilokrat najdete, na pr. Lukas = Lukanus ali Lucilius, Silas = Silvanus, Demas = Demetrius, Hermas = Hermogenes, Alexas = Alexander, Kleopas = Cleopatros, Antipas = Antipatros, Dante = Durantes, Cola = Nicolaus, Jela = Gabriela.

³ Ime Janez ni le Slovcem prav priljubljeno, ono se tudi pri drugih narodih, na pr. pri Nemcih gošče rabi, kakor ktero koli drugo ime. „Johannes hat als Familienname,“ piše dr. A. Vilmar, „die weiteste Verbreitung und die mannigfachste Gestaltung, meist durch Zusammensetzung erfahren, so dass sich mehr als hundert Familiennamen aufzählen lassen, welche sämtlich aus Johannes gebildet sind. In seiner vollen Form

Klemen (Klement — ta priimek dobro ugaja slovenskemu ljudstvu in prav tako. Sv. Klement je bil učenec Metodov, rodom Bolgar in prelagatelj sv. knjig), Šmon, Šima, Šumon. Jur-ak, Jur-ač-ko, Jurko, Žur-ej, Jer-gač¹. Jernej-čak, Arn-ež, Arne-čak, Lukež, Luk-ač, Lorenc, Lurek, Lovrek, Florijan-celj, Petr-ač, Mihel, Mihelj-ak, Andre-je (grško ime, ki je v zvezi z besedo *ἀνδρῆς*: Andreas — Možak), Martin-ek, Matij-zel, Matuzelj (vulgarno ime — morebiti od svetopisemskega imena Matuzalem in bi utegnulo pomenjati starega možaka, sivora, kakoršen je bil Matuzalem, ki je živel 969 let), Tez-ljak, Tevž-ek, Matevž, Blaž-ak, Martin-aček, Valentaš, Balant (Valentin), Pavla-ček, Jakelj, Arh, Urh, Voroh (najbrže od Ulrika, Ulriha; lahko pa je Voroh = Lavrencij, česki Vavřinec od Vavra), Marko-t, Mar-čin-ko (mali Marko), Benko (Benedikt), Urban-ek, Munda (Rajmund, skrajšanih imen je dovolj pri Nemcih, na pr. Wastl = Sebastian, Mörtl = Martin, Jörg = Georg, Stöfl = Stephan). Brčko, Brečko, Barčko, Bračko, Bračić. Vsa ta osebna, deloma rodbinska, deloma domača imena z njihovimi mnogobrojnimi variacijami najdeš med konjiškimi seljaki. Nastala so po moji dozdevi iz krstnega imena Briccius = Brčko².

ist er zwar nicht sehr häufig: Johannes, Jungjohann, Engeljohann und einige ähnliche gehören dahin; dagegen sind die drei Verkürzungen Hans, Henne und Jan ungemein vielgestaltig. Da findet sich Hannes, Hanjes, oder mit dem Umlaut Hennes, Henjes, Hensel, Althans und Junghans, Grosshans und Kleinhans, Fritzhans (der Sohn Hans des Vaters Fritz), Ilkenhans, Josenhans und Elsenhans (der Sohn Hans der Ilke oder Cilika, der Josepha, der Else), Fuhrhans und Stallhans, Speerhans und Speckhans, Guthaus, Langhans, Meisterhans, Gramhans, Schwarzahans und Guldenhans. Die niederdeutsche Verkleinerung von Hans ist Hanneken, Hanneke, Hanke. Zu der Form Henne gehören z. B. die Namen Junghenn, Grosshenn, Kleinhenn, Burhenne, Opperrhenne, Weberhenne, Wiesenhenne u. s. w. Zu Jan oder Jahn gehören Jäbn, Jäneke, Wiesjan (der Johann, der auf der Wiese wohnt), Schönjahn, Fuljahn (der faule Johann) und dgl.* Cfr. Deutsches Namenbüchlein. Die Entstehung und Bedeutung der deutschen Familiennamen. Von Dr. A. Vilmar. III. Aufl. Frankfurt a. M. 1863. Pag. 6 sq. Leta 1880. oskrbela se je že peta izdaja te priročne knjižice.

¹ Kakor ima skoro vsak kraj svoja posebno ljuba mu in mila imena, tako jih ima tudi konjiški. Dejal bi, da ni hiše, ktera ne bi imela svojega Jurija, Jureka, Jirgeca, Jirgeljna, Jurčeka, Jirgača; to pa morda zato, ker je farni patron junak sv. Juri. Pazljiv preiskovalec osebnih imen ne spozna težko, da pobožni Slovenci radi dajejo svojim otrokom imena svetnikov, ki se v fari časté, ki imajo v farni cerkvi svoje oltarje, kapele, podobe ali sv. ostanke.

² Sv. Brikcij je bil učenec sv. Martina in njegov naslednik na škofjskem prestolu. Slavi pa se posebno po Goriskem, kjer mu je mnogo kapelic in cerkvic posvečenih. Sicer se slična in jednaka imena nahajajo po vsem Slovenskem. Okoli Negove je več Bračićev in Bračkov. Nedavno sem čital, da je bil „Briccius Preprost“, rojen v celjski okolici, slaven učenjak, ki je l. 1505. umrl.

Kaj pa, ko bi imena Barčko, Bračko in njim sorodna bila bajeslovna in bi nas spominjala poganskih Slovencev, ki so z drugimi Slovani vred častili Barka — bogá ognja. Baraka, barak, brak pomenja v semitskih jezikih bliskati, svetiti, lesketati se.

Lakš-un in Lekš-un, obojno se sliši. Zaradi prečudne končnice „un“ nisem si dolgo mogel tega vulgarnega imena raztolmačiti; Pohorcem je najbolj znano. Mislim, da bode resnici podobno, ako rečem, da je ime postalo iz krstnega imena Aleksij — Aleš — Lekš — Lakš. Sveti Aleksij je pri slovenskih kmetih v veliki časti radi ogromnih nadlog svojih, ktere je pretrpel v muke in tuge polnem življenju svojem.

Bajte ali kočje, v kterih prebivajo ubožne ženske, tako imenovane kočljjarce, oferce, vincerce ali majerce, izposodijo si hišno ime od jedne svojih stanovalk. V to svrho služijo navadno krstna, poredkoma tudi pisna imena dotičnih žensk. Vulgarna imena ženskega spola sem zasledil v konjiški okolici tá-le: Trez-ina, Tonč-ina, Jur-in-ka, Matič-ja, Liz-ina, Nežka (Agnes — agnus. Sv. Ambrož izvaja to ime od grškega *ἀγίς* — čist. Cfr. Brev. Rom. ad diem 21. Jan. Lect. IV.). Predstoječa imena so prav za prav prilogi s svojivnim obrazilom „ina“; a rabijo se kot samostavniki na pr. k Tončini, k Lizini pojdem v vas (à la visite) ¹.

3. Imena po opravkih in sicer: a) Imena po obrtniji, rokodelstvu, s kterim se je pečal dotičnik ali pa njegov oče, ded, praded. Zidar,

Slovenci še hranimo samostavnik brak, nuptiae. Kjer je veselo gostovanje, tam je brez dvojbe brak ali blesk. Starosl. brakovanije (*γάμος*), nuptiae; brakъ, *γάμος*, connubium. (Cfr. Dr. Fr. Miklosich, Radices linguae slovenicae. Lipsiae, 1845; in Lexicon linguae slovenicae. Vindobonae, 1850.)

¹ V srednjem veku so se v javnih pismih in listinah pogostokrat navajala samo le krstna imena brez rodbinskih. Od ondot tolika množica rodbinskih in hišnih primkov, nastalih iz krstnih imen. V potrdilo izrečene sodbe naj tu sledi prezanimiva listina iz leta 1436., ktero sem prejel, kakor vse druge zgoraj in še spodaj navedene listine, od veleč. g. Ignacija Orožna. Glasi se: „Jost vnd Hanns gebrueder dyr Fürttnecker beurkunden, dass sie folgende Güter: zu erst einen Hof in der niedern Vissing pey dem kinkes da weilent Jacob yebibas aufgesessen ist, dan eine Hube, die der Fruestenhk inne hat, item eine Huben gelegen an dem wurnekg, da Mathe auff Sitzt, item eine Hube daselbst, da Simon aufgesessen ist, item eine Wiese, die gelegen ist unter der Hofwiese, item drey Huben an der Dobraw, auf der einen Nikkel Kopper gesessen ist, die andern zwei hat Mathe Presegall inne, item eine Hoffstatt daselbst, die der genannte Kopper inne hat, item zwei Huben ob Pirkh gelegen, auf der einen sitzt der Juri auf der andern sitzt Gregori, item auff der eben in dem Geschier pey dem sille eine Hube, darauf Gregor gesessen ist, item 28 Redember bergrecht in der oberen Vissing gelegen Gonobitzer mas ihren Schwager dem edlen vnd vesten Jörgen dem Ekkelhaymer und dessen Erben um 180 Pfund guter Winer Pfenige versetzt haben.

Den Prief haben versigelt ihr Oheim der edle veste Wilhaelm der Hewenstreytt, Achatz der Tryebniker, und Perchtold der Mindorfer.

Geben nach christis gepurd viertzehnen hundert Jar vnd darnach in dem Sechs vnd dreyschisten Jarr an Sand Johannestag zu Sunbenden.“ G. Orožna opomba: „1436 am St. Johann des Täufers Tag. Es ist ein Versatzbrief der beiden Furtenekh über etliche Güter und Bergrecht an Georg Ekkelhaimer mit dem Vorbehalt, diese 14 Tage vor oder nach Georgi alle Jahre rückzulösen. — Orig. Perg. des Hewenstreit Siegel fehlt.“

Pozora in spomina je vredno, da stoji v tem listu lepo slovensko ime Juri; vsakako čudno, da ga ni pisar spremenil v Georgi. Pirkh je Brezje, Dobraw = Dobrava, Presegall = Prezigal, Nikkel = Miklavž, Mathe = Matej, Jörgen = Jirga = Juri.

Zidar-ek, Mesar, Mesar-ek, Kovač (Fabricius), Žnidar, Farbar, Platmož (Tkavec), Tkauc, Sitar, kmet na Brdu, v trgu pa biva Sutter. Ne znam, je li ta tudi slovenski Sitar ali pa polatiujen Čevljar = Sutar. Kolar, Kolar-ek, Keznar, Medičar (tudi Lecetar), Žalar, Lončar (navadno se izgovarja Lóčar), Vrečar (ki izdeluje vreče) ¹.

b) Po službi: Godec, Vratar-ek, Vratar-ič, Tajnik-ar, Sodin, Rihtar, Župan, Ribič, Kramar, Dacar (oče sedanjega posestnika kmetije Dacarjeve je bil vinski dacar — Weindazer), Ratej (ratar), Mežnar, Olcer (Holzer?), Drvar, Likeb (Laikauf — od likebvati, laikaufen, ausschenken. Pri Likebu je oštarija in je bila, kar pomnijo stari ljudje). Videm-šek, Vidm-ar. Ime prihaja od besede vidmъ — videm: einer Kirche gehöriges Grundstück ². Vidmar je oskrbnik takega posestva. Na Tirolskem se vsak farovž imenuje Videm, lat. vidum, Pfarrhof. Krč-un in Krač-un; od glagola krčiti, ausroden, ausreuten: Krčun, der Ausreuter; Krčevina — eine vom Walde gereinigte Gegend, piše Anton Janežič v svojem slovarju. Prežigavc — Prežigalec. Okolica, v kateri biva posestnik s tem vulgarnim imenom, zove se Prežigal. Dvomiti ni, da je bila svojo dobo v tem obližju goščava, kakor še dandanes ondi rasto košati hrastje, visoki jagnedi pa bele breze in mastne jelše. Gotovo je bil Prežigalec prvi, ki je prežgal in požgal to lesovje ter se tam naselil. In po njem je dobila cela občina ime Prežigal ³.

c) Po orodju: Brus, Brusel (po Šafařiku pomenja brus v občē „petra“ in potēm „cos“ — brusni kamen. Sličnih imen je obilo po slovanskem svetu, na pr. Brusnice na Kranjskem, Brusje v Dalmaciji,

¹ Svoje dni so se rabila samo krstna imena, h katerim so radi potrebnega označenja pristopila imena, vzeta od rokodelstva ali od posla. Da je moči bilo ločiti Jožeta od Jožeta, pridejalo se je vsakemu ime dela, ktero se je po njem opravljalo. Zato bereš v starih listinah: Ulricus carnifex — Ulrik mesar; pozneje je ta priimek ostal, dasi potomci niso bili več mesarji. Jednako Henricus cerdo, Ulricus calcifex, Liebmanus faber, Otto molendinus (Mlinarič), Henricus pellifex, Chunradus institor, Chunradus textor, Fridericus sartor. Ta in slična imena najdeš v knjigi: „Rerum austriacarum scriptores. Edidit Adrianus Rauch. Vol. II. Vindobonae 1793. Num. II. Rationarium Stiriae. Pag. 144 sq.“ V tem dragocenem delu so zbrani stari rokopisi, tikajoči se pokrajine Štajerske. V oddelku „Rationarium Stiriae“ naštevajo zbiratelj vse kraje in vse posestnike, ki so plačevali davek česku kralju Otokarju kot začasnemu posestniku Štajerja. Čitatelj se mora čuditi tukaj tiskanim prelepim slovenskim imenom, krajevnim in osebnim, ki so iz 13. stoletja. Mnogo jih je ohranilo še krepko doneče nazale, na pr. Lonke.

² Cfr. Dr. Fr. Miklosich, Die slavischen Ortsnamen aus Appellativen. Wien, 1874. Pag. 144.

³ Prežigalu in Krčevini sorodnih imen krajevnih je povsodi polno po Sloveniji. Pri Ljutomeru ste občini: Preseka; v tržaški okolici leže Prosek, Trebisče, Sēdna; pri Žalcu Trbovlje (trebiti); na Kranjskem je fara Prežganje; v srednjem Štajerju Sekova, nemški Sekkau; „urkundlich Seccaue, Seccoue — sekati, aushauen, hauen“, tolmači celó Fr. Krones l. c. pag. 37.

Brusova na Ruskem). Kolovrat, Klanfer (klanfa — Klammer), Koš, Lemež, Plužnik, Kosa-rek, Šraif, Sveder-šek, Stopar (v stopah drobě kmetje proso in ječmen za kašo ob zimskih dnevih, kedar ni nujnejših opravkov, mlinarji pa ne mogó mleti vsled zamrzlih mlinskih koles) ¹.

d) K temu plemenu naj še pristavim imena od duhovne in posvetne gosposke, ki bi se smela šaljiva in porogljiva imenovati: Cesar, Kralj, Škof-lek, Škof-lanec, Župnik, Fajmošter. Naposled: Hudič-ek, Hudeč-ko in Hajduk.

4. Imena, večinoma vulgarna, po legi in po kakovosti posestva. Da postane reč jasnejša, razvrstil bodem ta prekrasna imena po krajnosti v naslednje pododdelke:

a) Po legi krajev, rek, potokov, gor in gričev, luž, poljá in dolin. Kot-nik (качъ, angulus; ime pristoja povsem legi hiše v zakotju — nemški Winkler), Kug-ler, izgovarja se tudi Kongler, Kangler; Kugov-nik. Trdil bi, da je koren kog — kug — kogel — kugel — Hügel. Hrib-ar, Kúm-ar (vrhu Pečovnika blizu Celja prebiva Kúm-ar), Klanč-nik (klanec, via angusta), Brdo-ljak (kmetič na Brdu, ki je diven, polagoma se vzdigujoč hribec, po katerem so bele hiše kakor ovčice razpostavljene), Drag-oč (od starosl. draga, vallis, Graben; hiša stoji ob robu grabe ali jame, po kateri se vije cesta. Temu staremu priimku odgovarja novodobno ime: Grabenski, ki je tudi v Konjicah domá) ².

Pohor-ček, ki se tudi kliče Megol-ec ali Meglovec. Koča stoji na visokem griču in kedar je nebo oblačno, ne vidi se poslopje iz megel. Pisno ime tega stanovnika je Višnj-ar, ki bi se ujemalo s poprejšnjima, ako se nima tolmačiti po višnjah, ki spomladi okoli te domačije tako divotno cvetó. (Višnjar — Weichsler; Višnja vas — Weichseldorf bei Weichselstätten; Višnja gora na Kranjskem.)

Brež-an, Brež-jek (bregъ, ripa, collis. Ime se popolnem prilega domačijama. Prva stoji na holmcu, druga na bregu mimo tekoče rečice), Gor-in-šek, po domače Mag-erl. Te dve imeni sta synonyma. Razlaga

¹ Bodi še gredoč omenjeno, da morajo imena po poljedelskem orodju, po žitu in tem sorodna biti sive starosti; kajti ratarstvo je bilo od davna poglavito zanimanje slovanskih narodov. In prav zato imajo slovanski jeziki za žita in orodja poljedelska skoro iste besede. Slovani so bili miroljuben narod, ki ima prav pičlo število imen izposojenih od boja, vojske, sploh od tega, kar je v tesni zvezi z bojnim življenjem. Pri Nemcih pa je obilo imen osebnih, ki spominjajo na boje, na pr. Helm, Schwert, Hammer, Spiess, Pfeil, Kampf, Sieg, Kriegshammer, Ruhm, Ehre.

² Srbo-hrvatje še poznajo samostavnik draga v pomenu pota, ceste, jame; pri Slovencih pa že izginja. Prav poredkoma našel sem ta izraz po književnih delih. Slomšek, pišoč o zgovornosti Andreja Reje, pravi: Beseda je rahlo tekla, kakor studenčnica po zeleni dragi. (Cfr. Životopisi. V Celovcu, 1879. Str. 286.) Brez dvoma izvira od besede draga v pomenu dola, doline tudi občinsko ime: Dražja vas ali Zadražje, ki je kos konjiške in kos žičke fare. V Istri teče reka Dragonja.

pa ju lega hiše ob bregu mimo šumeče Bezine. Koren je breg, gor = mag, od koder staroslov. mogyla, gomila, cumulus, collis¹.

Plan-in-ec, Polan-šek, Poljak, Gol-č-nik, Gol-č-ar, Gol-ič, Gol-č-vo (stara, a znovič popravljena grajščina stoječa dobre četrť ure izven konjiškega trga na planem, svoje dni golem in pustem kraju). Reber-nak (ob rebrih Tepanjskega vrha), Hriber-nik, Vrh-ov-nik, Na-vrš-nik².

Ob-rov-nik (obrovъ, fovea, obroviti, circumfodere; obrobiti, obroba — Einsäumung), Selč-nik (na solncu ali pa na selu), Padež-nik.

Vodule, ime kmetije, kmeta pa Vodušek. Vodole, staroslov. bi bilo vādolъ, vādolъ — dolъ, fovea, dol, vallis, Thal. Le kdor okolico pozna, sprevidi ter se čudi, kako pri lasu odgovarja ime kraju. Premožna kmetija leži v podnožju Tepanjskega vrha v prijazni in prijetni dolinici, ktero robi na vzhodu in jugu „Borovje“, na zahodu in severu pa jo obdajajo sladke vinske gorice.

Z-dov-c (Zdolec); Skrbinje, ime posestva, posestnika pa Skrbinšek, ki prebiva na samotni Pečici, kakor se imenuje južnovzhodni kos konjiške gore. G. Dav. Trstenjak piše o tem imenu: Skrbinje je toliko, kakor Skarbina, pusti kraj; primeri gotiški kara, Sorge; staronemšk. charag, novonemški karg — izvorno vastus, desertus, Wüste; sanskr. kara, moeror, slov. karmine, Trauermahlzeit. Skarbantina je ime rimskega mesta, današnji Oedenburg. Glasnik s je predskočil kakor v grškem *μαζός* in *σκιζός*. Primeri škriba, Scharte, Zahnlücke, škribav, škribljiv³.

Puš-njak, Puš-nik, Puč-nik (vsa tri imena koreninijo v pridevniku pustъ, desertus), Kalšek, posestnik v vzhodju Konjiške gore; kal — kol = collis, litavski kal-nas, breg. Semkaj spada tudi Kal-eb ali Kol-eb,

¹ Po mnenju g. Dav. Trstenjaka je izvorni koren sanskr. mah, crescere, kakor brdo iz sanskr. verdh, crescere. (Cfr. Letopis Matice za leto 1869.) Na Kranjskem je gozdnatemu hribu ime Magovnik.

Iz takih in enakih imen smemo po vsej pravici sklepati na starost in izvornost krajevnih in osebnih imen slovenskih. Tako je domače ime Magerl gotovo starejše od pisnega imena Gorinšek. Sicer pa pretvorba starega imena v novo ni prerodka prikazen, na pr. Nabrdnik v Navršnik, Kroje v Vodenik (kteri imeni še nosi danes konjiški tržan; prvo je vulgarno, drugo pa pisno), Trapinek v Jamnik (staroslov trapъ, jama, fovea), Vrbineš v Grmovšek.

Kaj pa, ko bi Magerl bil Hermagoras, vprašal me je g. Ign. Orožen. Mogoče, pa neverjetno.

² O učenem Konjičanu Kopertinu Naveršniku, okrajnem glavarju v Zadru in l. 1847. umirovljenem „Gubernalrath“-u, poroča zanimive črtice J. C. Hofrichter (bivši slov.-grški notar) v knjižici: „Lebensbilder aus der Vergangenheit. Als Beitrag zu einem Ehrenspegel der Steiermark, besonders der Stadt Marburg“. Graz, 1863.

³ Cfr. Novice l. 1857. List 24. — Omenjeno se bodi, da se je pri imenih Vodule, Skrbinje in pri sorodnih ohranila slovanska posebnost, da se namreč ime kmetije loči po obliki od imena posestnikovega. Konjičan ne pravi: grem k Vodušeku, grem k Skrbinšku, ampak na Vodule, na Skrbinje. Cfr. Vestnik l. 1873. Str. 168.

domače ime posestnika na Tepanjskem vrhu. Mislim, da je koleb in kobel jedno in isto, kar pomenja nemški Berg, Bergrücken. Nad Oplotnico je kuracija Kebel, to je am Gibel¹.

Landin-ek (lendina, terra inculta; ledina, trata); po Koroškem je mnogo ravníc z imenom ladine, ledine — Tratten. Od tod krajevna imena Ladein.

Pukl, kmetič, bivajoč vrhu veselega griča v občini Žeče. Od kod ime? Je li isto, kar pogel = Hügel, Buckel. Po drugod nahajaš imena Pogel-šek. — Podčep, kmet na Brdu (čep = brd — hrib — hrbet — rebro; lahko pa prihaja ime od glagola čepeti, hocken; a naj velja to ali ono, vsekako je to vulgarno ime originalno.

Stran-šak (strana, stran = latus; ne daleč so Stranice. Po Koroškem so Strane = Seitendörfer), Zad-ek, Konec, Konč-nik, Za-gor-šek Transmontanus), Paradiž-nik (menda od divotne okolice, katero imenujejo sosedje Paradiž). Samo-jak; ne znam, kako bi tolmačil ta priimek. Pomenja li prebivalca na samotnem kraju, kar bi stvari še najbolj uga-jalo; ali pa je skažen Zemeljak — Zemejak, kakor prav za prav narod kliče tega seljaka. Pri Negovi pravijo volu brez druga: samojak.

Gruh-ljek, kojega hiša stoji na peščenati zemlji v podnožju Konjiške gore. Razlaga bi bila gruh — grušec, nemški Gerölle, Steingerölle, grüberer Sand, Gries. Jednako tolmači tudi g. Ig. Orožen ime Gruš-ov-nik (Grieshold)².

Reč-nik, naselnik ob rečici. V obližju najdeš faro Zreče, ki pomenja zrečje — confluxum aquarum. Zreški dol namaka potok, ki goni več žag in mlinov, v kterega se zliva več vrelcev in rečic. Zrečam sorodno ime je Sovodnje, vas med Gorico in Trstom, pod katero se izteka Ipava v Sočo. Pri tej vasi je železniška postaja Rubbia Savogna t. j. Sovodje. Koroški Nemci so slična slovenska imena ponemčili v Gmünd, Gmünden. Potoč-nik, Jezer-nik, Voden-ik, Mlaka-r, Luža-k (лагъ, log,

¹ To ime sem našel v listini iz leta 1412., ki se doslovno glasi: „Ich Haynrich der Awer vergich — mit dem Brieff daz wir — verzatzt haben vnsers guts, das von meinen Guadigen herrn Rainprechten von walsee zu lehen ist ein huben gelegen zu Modrig in dem Darff — vnd ein Mull die gelegen ist an dem Pacher in dem Tall zu nachst vnder dem Inyerschnak — den Ezechlewten vnd den Pharrlewten des Gotschaws sand Margreten zu Gibil — vmb dreyssig mark guter vnd gäbiger wyener phenig. — Mit Vrkehund des brieffs besigelt mit meies vorge: haynrichs des Awer aygnem anhangundem Insigel vnd durch merer gezewgnuss willen han Ich gepetten den Erbern Achazen den Triebnikcher, das der sein Insigil au den Brieff gehangen hat — Geben nach Christ gepurd vierzehen hundert Jar darnach in dem zwelften Jar am Mittichen an sand larenzen Tag.“ Listina je pisana na pergamentu; pečati so še nepoškodovani.

Sand Margreten zu Gibil je kuracija sv. Marjete na Keblu; St. Margareth in Köbl.

² Glej Das Dekanat Schallthal. Graz, 1884. Str. 428. Op. 1.

nemus; česki luh, slov. luža, feuchter Ort, palus; Lužak stanuje blizu vode), Luka-č: loka, lokva, Sumpf, wässerige Au. Lokati, schlürfen, na pr. pes loče. Trg Loče je istega debla. Pripoveduje se, da je bilo v davnominoli dobi jezero počenši od Žiž čez Loče do Poličan. Stisnjena dolinica je res še danes prav močvirnata ¹.

Klokoč-ov-nik, od glagola klokotati, scaturire, proprie de sono aquae scaturientis. Klokotъ, scaturigo, Gebrudel, Sprudel. To prelepo onomatopoeitsko ime se danes poredkoma sliši; a da je nekdanj živelo, kaže vulgarni priimek Klokot, ki mora tedaj sive starosti biti. V Bosni se najdejo sela Klokot po imenu.

Štok in njegova žena Štokela. Koča stoji v sredini med dvema potokoma Dranjo in Bezino. Zaradi tega bi sodil, da je imenu podlog shtoka, stok, conflusus, Zusammenfluss; stoka, Abzugsgraben. Ali lahko pa bi tudi bil nemški Stock, Stockhaus, ein befestigtes Haus; posestnik takega doma pa Štokovnik. V konjiškem trgu se zove hiša, zidana kakor grad, štok; v štok pravi ljudstvo. Vendar pa se sme prvo razlaganje brezskrbno poudarjati in opravičevati s tem, da je po vsem Slovenskem obilo enakih imen, na pr. Rastok, Pritok.

Jako zanimivo je ime Solar — Salar, stanovnik ob bregu potoka, ki teče sem dol od Oplotnice in se v Dražji vasi zliva v Dranjo. Salar bi bil naselnik pri vodi, reki — sala, aqua. Koren bi bil sansk. sal, ki prvotno pomenja gibati, gehen, bewegen, grški *άλ*, lat. sal-io, sal-tare. Po pojmu gibanja nastala so imena vod, potokov, morja — *άλς*, sal-um. Sala je reka na Saskem, Ogerskem in Štirske. Pisna slovenska imena Sole hočejo biti novodobni Potočniki, Vodeniki. Ni lahko verjeti onim, ki iščejo Salar-ja v nemškem Sohler-ju. Narobe bi tudi veljalo ².

Salarjev сосед je Bo-bon-ec, ali kakor narod izgovarja, Vobonec. Deblo je bon, bona, bana, ki je to, kar voda, jezero, muža, močvirje — sanskr. vana = voda. Banja, Grube, Sumpf; bania (staroslov.), balneum, *λουτρον*, Badewanne ³.

Dern-ik (Darnik): posestnik v Spodnji Pristavi tik vodice Dravine. Dern, caespes, Wasserrasen, Wasen; sanskr. dru, flüssen, Drava, Fluss. Na Koroškem je vas Drnov in ne daleč potok Dernik. Da bi doma-

¹ Glej še Slovenske pripovedi o jezerih. Ljublj. Zvon l. 1881. Str. 683. — Bosenko mesto Banjaluka je sestavljeno iz dveh besed, ki so najbrž jednakega pomena: banja in luka. O prvem izrazu pozneje.

² Kaj pa, ko bi ime Solar bilo v sorodstvu z imenom Solva, ki pomenja reko in mesto na Lipniškem polju. Primeri Kres l. 1885. Str. 216 nsl. Poleg tega glej tudi spis: „Noriški Tauriski niso bili Kelti“. Kres l. 1885. Str. 364 nsl.

³ Cfr. Vestnik l. 1873. Str. 94. Konjičanom je bana (bona) širok, podolgovat škaf, v katerem se voda hrani in mesi kruh.

čemu imenu „Dernik“ bil temelj dren, cornum mas — Hartriegel, ni verjetno¹. Čret-nik; čretъ, locus palustris².

Kakor se vidi, je mnogo rodbinskih in hišnih imen izposojenih od splošnega pomena vode. To pa zató, ker je k temu povod dajal kraj sam ob sebi. Ozko konjiško dolino prepreza obilo potokov in rečic, ribnjakov, luž in muž. Navedena in tem podobna imena so gotovo tudi najstarejša in najizvirnejša, ker so bile reke in vode naravne ceste in pota, ob katerih so se najpoprej narodi naseljevali. Pastir in oratar iščeta takih krajev, kjer ne manjka toli potrebne vode. Predno so bile stalne naselitve, imele so že reke in vode svoja imena.

b) Po drevju, v obližju rastočem: Goš-nik, Pod-goš-nik, Brez-nik, Brez-ov-nik³; Bez-en-šek, Bez-jek, Bez-get (bъzъ, sambucus, bez, bez-govec, bezeg, bezga); Bazek, gen. Bazeka; tako določno kličejo sosedje tega kmetiča. Od kod to vulgarno ime? Tolmačenje Bazek = Bezek dozdeva se mi zaradi ljudskega izgovarjanja dvomljivo, vendar ne morem kaj boljšega iztakniti. Pa resnica je, da raste tam za hramom in skednjem Bazekovim najdebelejša in najkošatejša bezgovina.

Črešnj-ar, Jevše-nak (staroslov. olha, jelša, jolša, alnus — od tod tudi Olšnik, potujčen Oelschnig), Buk-ov-nik, Vrb-uč, Javor-nik, Hrast-nik, Bor-ne-kar, Smrek-ar, Jablon-šek, Topol-ov-šek, Gabr-in-šek, Gabr-on-šek, Gaber-šek (starosl. grabъ, grabъ, gaber; srbski grab, carpinus betulus); Leskov-ar, Lešnik.

¹ Po mojem mnenju se Dernikovo ime nahaja v listini, pisani dne 24. avg. 1401:

„Ich Vreich der Schramppff, vnd Ich Henssel vnd Ich Anderli sein prueder vnser hawsfrawn vnd all vnser erben vergehen offentlig mit dem brief vnd tun chunt — das wir vnserm lieben Swager Haynrechen dem Awer die gueter die hernach geschriben stent ain Huben zu moedrig — vnd ain hueben am chraztnik vnd ain mül daselbs — vnd ain hueben gelegen zu Pyrkch — vnd ain hueben daselbs — vnd ain Hofstatt daselbs — vnd ain Mul vnder Gonwitz vmb funftzig phund gueter wyenner phenig, die sew vns bereit gelihen haben, die wir vnser Swester der Rasenbergerin zu heytratgut geben haben — daruber geben wir in den offen brief versigiltten mit der erbern lewt Vreichs der pranker vnd Nicleias des gayzruker ir payder aigen anhangenden Insigel — Der Brief ist geben nach Christi gepurd virtzehn hundert Jar vnd darnach in dem ersten jar an Sand Bartholomeus tag des heyligen zwelifpoten.“

Pyrkch je Brezje; Rasenbergerin hoče biti žena slovenskega Dernika — ponemčenega Rasenberger-ja.

² Urban Jarnik piše v svojem slovarju: zhret, in Kroatien eine sumpffichte Waldung, auch in Untersteier. Miklosich pristavlja: vergl. oceretъ, schoenus, Rohr, Schilf. (Cfr. Die slavischen Ortsnamen aus Appellativen. Wien, 1874.). Odprl sem še nekaj drugih slovanskih in slovenskih slovnikov, pa tega izraza nisem našel; a v konjiški okolici je udomačen in priljubljen. Čret, čretež in čreta pomenja mužnat, mokrotnat kraj, kjer raste breze in jelše in slično grmičje. Stanko Vraz piše o čreti: „Čreta se zove v gornji Iliriji (Sloveniji) jedna ugodna jaruga (Bergriese), puna bistrih vrelah ter germovljem in mladolesjem obrastenih brežuljakah, gde drobne ptičice kao slavuji, žutovoljke in dr. rado stoje in svoje piličce legu.“ (Djulabije. 2. izd. Str. 237.)

³ „O brezi“ prim. Kres, l. 1884. Str. 414 sq.

Pod-lipo. V tej obliki nahaja se ime v matičnih knjigah do leta 1611. Pozneje ga ni več najti. Pač pa še živi domače ime Lîpa-k, ali to se tudi izgovarja Lepak, Lapok in Lopak; zatorej ni gotovo, sme li se semkaj šteti ali ne. Nemogoče ni, da je deminutiv Lîpek od krstnega imena Filip, Lipa¹.

Fig-ec, Fig-el; ako ni to ime kakšen porogljiv in zasmehljiv priimek, spominjalo bi nas slovenskega bajeslovja. Figovo drevo je bilo poganskim Slovencem sveto drevo².

Dob-ejc, Dob-ec (дѣбрь, dob, dub, arbor, quercus, prvotno дѣбрь), Germ, Germ-ek, Germ-ič.

c) Imena po rastlinstvu: Kokolj (kăkolь, kokol, nigella), Kopriv-nik (kopriva in kropiva, krop, heiss), Lapuh, Najglič, Klinc, Čebulj, Jagod-ič, Pšenič-nik, Prose-j-nak, Ovsen-jak, Steble, Stoklasa, Hren-ek, Smol-čnik (smolek — Wachholder, po drugod brinje), Šerling, menda nemški Schirling.

d) Po rudah: Želez-nikar, Plajh (pleh?), Srebre, Rubin.

e) Po cesti, stezi in potu, ki pelje mimo kmetije: Pot-nik, Razpot-nik, Na-pot-nik, Ulč-nik, Cestnar, Meja-v-šek. Sem spada tudi Bigmohar — Wegemacher — Strassenräumer.

5.) Nič ni navadnejšega pri Slovencih, nego so imena vzeta od živalstva. Poznajo jih dobro tudi drugi narodi, na pr. Latinci: Ursus, Aquila, Leontius, Columbus, Agr-ippa (divji konj). Živalska imena so Slovencem močno pomnožila število krajepisnih in osebnih imen³. V Konjicah se rabijo naslednja:

Tič, Vrab-ič, Škorjanec, Brglez, Golob, Jerebak, Jereb (jerebь, jerebica, perdix), Kuk, Gosak, Petelinek, Kos, Drozg, Košič, Srak-et, Sov-ič, Sov-an, Vran-ič, Kavka, Kapun, Kopajnik (dva različna posestnika, ki sta si po krvi brata, po tem takem ste si tudi imeni v sorodstvu: kapun = kopajnik), Polh, Lesjak, Polhek, Pesjak, Vovk, Maček, Muc, Zajc, Zajko, Pajek, Rak, Mišak, Metulj, Čmel, Jelen-ko, Košut-nik, Povž-er, Rak-ov-nik, Goved-ič, Žohar (žohar je temno-rujava živalica, po nekod se zove pukuš — blatta orientalis. Spada pa k plemenu ščurkov ali grilov, ki ob letnih večerih črikajo po kuhinjah in spalnicah), Kacmun.

Imena od posameznih delov živalskega trupla so: Podrep, Repič, Gobec, Tacelj.

¹ Vsakdo vé, da je lipa Slovencem najdražje drevo. Kaj je slovenskim pesnikom, pové Zvon l. 1879. Primeri se „Lipa slovanska“ (Slovenec l. 1877. Štev. 49 in štev. 119); dalje Šulek, Zašto Slavjani poštuju lipu? (V Letopisu Matice 1878). O „Lipi“ v Matičnih letopisih l. 1877. in 1879.

² Cfr. „Sveto indijsko figovo drevo in njega pomen na noriskih kamnih“. (Novice l. 1855. Listi 66, 67, 68, 69 — 73.)

³ Beri „Imenik Mohorjeve družbe“. Poleg tega primeri: „Nekaj o imeniku Mohorjeve družbe“. (Slov. Narod l. 1880. Štev. 196 in 197.)

6. Imena po telesnih in duševnih lastnostih.

a) Po barvi telesa: Črn-ec, Siv-ec, Lis-ec (lisa, weisser Fleck; lisast, einen weissen Fleck oder ein Glatze habend. Jednake tvorbe je pleš-ast, pleš-a, staroslov. plěšb, calvitium. Tú sem gredó slovenska imena: Pleš-ek, Pleš-ec, Pleš-ivec = Gol-ovec, Kahlenberg. Na Poljskem Lysa gora = Pleš-ivec); Plav-ec (plav, flavus, blond, plavka, Blondine), Bel-ec, Ferluga (morebiti od prlugaste, pikaste kože)¹. Tudi drugi narodi imajo podobna imena, na pr. Rufus, Brauner.

b) Po kakovosti telesa: Debelj-ak, Mast-nak, Krogel-nik, Koren-jak, Krumpel (Claudius), Koder, Koderman (lat. Crispus, nemški Kraus, Krauskopf), Kosmač, Stucelj (majhen človek). Latinci so posebno radi jednake priimke dajali, na pr. Joannes Exiguus, Joannes Contractus, Fridericus Aenobarbus.

c) Po duševnih lastnostih in posebnostih: Tih-ec (lat. Tacianus), Šepec, Čenček (besedljiv človek), Vrisk, Vedež, Vedež-nik, Gorj-up, Grenkuš (človek, ki se kisle in zmrzlo drži in nosi), Prešern, Strašin, Straš-nik, Pobijač (Raufbold, v Mariboru najdeš rodbino Rumpold), Goluf, po domače pa Krivec (kakor ga obrneš, vedno ti kaže ime lastnost: goljuf = krivec. Italijanski gaglioffo, španski gallofo — Schelm, Landstreicher); Po-leg-ek (polegati, lenariti — Faulenzer)².

7. Imena po jedilih, jestvinah sploh: Močnik, Hleb, Cvibošek, Klobase, Kvas, Jesih, Slanec, Mohot (mohot, sevrljena močnata in jajčnata jed), Štrukelj (štruklje kuhajo gospodinje ob času setve in žetve, mlatve in košnje).

8. Imena po deželah, mestih, od koder je dotičnik prišel: Kranjc, Kranjčan.³ Korošec, Hrovačan, Kaplar, Ungar, Švajcar, Lemberžan, ki pa utegne tudi zasmehljiv priimek biti.

¹ Cfr. Trst in okolica. Spisal Matija Sila. V Trstu, 1882. Str. 16.

² Včasih nosi vrla oseba vrla ime; včasih pa ima čeden človek grdo, a grd človek čedno ime. Že Rimljani so se v hvalnih govorih radi posluževali imen, bodi da so zamogli s tem koga priporočiti in poveščati, bodi da jim je priimek ponujal ničevn uzrok, neprijatelja grajati. Takošen dokaz se je imenoval „notatio“. Ime je bilo vir raznovrstnih mislij (Ciceron Top. c. 2. n. 10 — c. 8. n. 35); vendar je trebalo pri tem paziti, da se ni kdo ulovil in hudo zmotil. V to svrhu je nastalo za kristjana pravilo:

„Nominibus credam nec unquam nec neque semper.
Nec unquam verum nec neque semper habent.
Clara, Agatha, Ambrosius, Stephanus, Vincentius, Agnes
Conveniunt sanctis nomina pulchra suis.
Barbara, Caecilia, Ursinus, Lupus, Ursula, Asella
En pugnant Sanctis nomina prava suis.“

³ V knjižici — Weriaud de Graz. Zgodovinsko-rodoslovna razprava, spisal Dav. Trstenjak. V Celovcu, 1884 — je govor o mnogoterih starih imenih slovenskih. Zanimiva je opazka o Krajini, o Krajincanih.

9. Mila in sladka ali božavna imena, ki so slovanskim narodom prav povšeči: Očko, Matko, Ljubej, Lilek (sansk. lil — ljubiti, česki libiti; lilika, Puppe, Lieblingskind).¹

10. Imena iz one dobe, v kateri so se latinski pisale matične knjige. To je trajalo do leta 1784; takrat pa so se pričele v nemškem jeziku spisovati. In kakor je poprej latinščina bila cerkveni jezik in so se imena latinčila, tako je odslej nadvladala nemščina in imena so se jela ponemčevati. Po moji dozdevi bi v konjiški nadfari še živela tá-le latinska imena: Lavde, Kave, Stante, Faktor, Molitori (naš Mlinar in Mlinarič), Palus (naš Lužak ali Lokač), Adam (naš Zemljič), Kapitan (Župan), Spende, Komponé, Kompar, Sartori (je-li Sutter = Sutor = Čevljar?), Paser. Kako se vendar mnogotero ime spreminja in preobrača! Poslednji rodbinski priimek sem zasledoval po vseh kotih. Družina Paser je došla iz Frijlskega, kjer so jo pisali Passero; a v novi domovini doživelo je ime ne malo sprememb, kakor je iz matičnih knjig razvidno: Passer, pozneje Pass, za tem nemški zavito Bass; znovič popravljeno Basser in naposled Paser. — Popolnem je izginil lat. Plaustrarius, izpodrinen po slovenskem Kolar-ju.

11. Imena po času: Godina, Šip, Zimerl, Petek, Pust, Subotek (je domače, vulgarno ime in ljudstvo ga izgovarja Šobatek in Šebatek). Spada li Subotek v to vrsto ali ne, tega ne morem zavsem dognati. Lahko da sega v pogansko dobo, spominjajóč nas na sobotke, ki so bili prazniki solnca v njegovi najvišji staji. Poljaki še poznajo takošen praznik, ki se ujema s slovenskim kresom. Šlezaci so častili boga „Sobota“ vrhu visokih planin².

Ta misel naj bode prehod k naslednji vrsti.

12. Posebno mesto sem odločil onim imenom, ki bi bila po moji ne odločilni razsodbi bajeslovna ter bi nas spominjala naših poganskih prednikov. Dvomiti pač ni, da so si narodi izposojevali imena svoja tudi od bogočastja. Grimm na pr. piše v svojem delu (Geschichte der deutschen Sprache): „Betrachtet man den Grund der Namen, so ergeben sich drei Arten, indem sie sich entweder auf einen Stammherrn oder

¹ Tudi Nemci imajo mnogo božavnih imen — Kosenamen (*ὀνόματα ἐπιχορηγιστικά*), ktera je po brezbrojnih listinah in starih spisih poiskal ter umevno pojasnil dr. Franz Stark. Cfr. Die Kosenamen der Germanen. Sitzungsberichte der kaiserl. Akademie der Wissenschaften. Wien, 1866. Bd. 52. S. 257—346. To trudapolno razpravo je pisatelj nadaljeval v knjigi: Sitzungsberichte der kaiserl. Akademie der Wiss. Wien, 1867. Bd. 53. S. 433—498. Kdaj bodo slovenska imena, raztepena po starih listinah, zapisnikih in knjigah, našla tako natančnega in vestnega tolmača?!

² V tržaški okolici je hrib Sobotnjak. Sobot, sobota je bil kraj, kjer so se neverni Slovani krese zažigali solnčnemu bogu v čast. Poljaki zovejo kresov praznik sobotka. „In monte sobotko Silesii coluerunt Jovem.“ Hanka, Antiq. Siles. Pag. 20. Primeri zanimivo razpravo prof. dr. Gr. Kreka v Kresu I. str. 49—62.

auf eine vorstehende Eigenschaft des Volkes selbst oder endlich auf die Gegend beziehen, in der es wohnt.“ Vse to potrjujejo tudi konjiška zgoraj našeta imena krajevna in osebna. A Grimm nadaljuje: „Die Vorstellung der Frömmigkeit und des Gottesdienstes konnte man in Volksnamen gleichfalls erwarten, wie in Mannesnamen Bezug auf Götter erscheint.“ Med drugimi so Rimljani radi jemali imena od božanstev, na pr. Apollinarius, Saturninus, Liberius. Tudi prvi kristjani so pridržavali takošne priimke, kakor jasno govoré rimske katakombe, na pr. Hermes (mučenik), Apolonija.

Izrečeno misel potrjuje že ime Konjice, kakor sem zgoraj opomnil. Izmed osebnih, po večjem domačih imen konjiških utegnla bi biti baje-slovná tá-le:

Korant, — ime spominja na boga Kurenta, slovanskega Priapa, zavetnika gostovanja in veselja. Kresnik ali Krsnik (domače in pisno ime). Lastnik tega imena biva v podnožju Konjiške gore. V slovanskem bajeslovju je dobro znan Krsnik, indijski Keršua (od krš, lucere; slov. kres, kresati), ki je ubil zmaja. Po vsem Slovenskem je znana pravljica, da se nahaja v Konjiški gori lintvern ali pozoj, priklenen z železnimi verigami k močni pečini. Ljudska govornica dostavlja, da se mora sleherni dan pred sv. Jurijem, farnim patronom, služiti sv. maša, sicer prodere strašna pošast iz votle gore. Ko bi se jej posrečilo to, bilo bi po Konjicah; voda in zemlja, kamenje in drevje in dračje bi se vsulo za njo in krasna okolica bi postala grozna puščava. Nekega dne je prè hotel župnik opustiti sv. daritev, a hudi nasledki so se mahoma pokazali. Jela je izpod gore teči voda pa tako naglo naraščati, da je duhovnik moral konja zajahati in tako služiti mašo, pri kateri je prosil, neprenehoma prosil sv. Jurija, da odvrne grozovito „firtuno“. „Tudi v Konjiški gori,“ piše Simon Rutar, „razsajal je nekdaj hud zmaj. Ljudje so mu morali nositi mlade otroke v žrtvo, da ni povodnji naredil in vse Konjiške doline zalil.“¹

Kračun (vulgarno ime); Čehi poznajo glagol: kračeti, gradior; slov. koračiti, korak. Kračun, Kerečun se pri Slovanih zove doba, v kateri se raja solnce ter vedno više in više stopa, koraka. Slovani so častili solnčnega boga Kraka ali Kroka.²

¹ Prim. „Pozoj“ v Kresu I. 1885. Snop. I. Str. 41 sl. Tukaj naj še omenim, da je v 17. veku bil v Konjicah rojen Janez Juri Krassnigg (Kresnik), ki je bil magister umetnosti in modroslovja (der freien Künste und der Weltweisheit Magister). Spisal je knjigo: „Philosophia polemica secundum aphorismos Aristotelis Stagiritae, cum annotationibus tum philosophicis, tum strategicis. Graecii 1690 apud haerodes Widmanstadii. (Cfr. Joh. Bap. von Winklern, Biograf. und litterarische Nachrichten von den Schriftstellern und Künstlern, welche in dem Herzogthume Steyermark geboren sind. Gratz, 1810. Pag. 108. — Ivan Macun, Kujiževna zgodovina Slov. Štajerja. V Gradci, 1883. Str. 24.)

² Prim. Triglav, mythologično raziskavanje. V Ljubljani, 1870.

Preneseno je kračun: božič, *nativitas Domini*; rusk. koročun, valeski: krečunn, ogerski: karacsony, bulg. kračunъ.

Zor-ko (sanskrit. sur, zoriti, žariti, strahlen, zora, poljsk. zura, juterno solnce). Češčenje solnca je bilo običajno v indoslovanskem mythu. V sanskritu je solnce: suris, suryas, sunas, sunus. Da so častili tudi Slovenci solnce, priča mnogo imen na noriških, slovensko-rimskih spomenikih, na pr. Surus, Surinus, Sura, Surina. V Rimu so našli kamen z napisom: Deae Suriae sacr.¹ Na starem spomeniku v Celju stoji napisano: D. D. O. Bellia Sorana. V. S. L. M.²

Gospod Ig. Orožen, lavantinski Nestor, piše v mozirski kroniki³, ktera je še v rokopisu: „Im Weingarten des obern Hrašan in der Gemeinde Letuš fand man vor mehreren Jahren einen römischen Stein, dessen Inschrift also lautet:

IV. ALBANN SER. V. F. SIBI ET SVRAE VXOR. AN. XXXV — das heisst Albanus hat bei seinen Lebzeiten diesen Denkstein sich und seinem 35 Jahre alten Eheweibe Sura setzen lassen. Merkwürdig ist, dass in der Nähe des Fundortes dieses Steines die Zor-nik Hube ist.“

Ime Suras se nahaja kakor na spomenikih v raznih krajih najdenih, tako tudi na kamnati plošči v Stranica⁴. Sorodnih imen je vse polno po Slovenskem, na pr. Zor-ec, Zor-čič, Zor-nik, Zor-ko. V sladkih Slovenskih goricah poznajo igro: Kako se zora spūšča. Črez gosto sito pogrnejo rudeč svilnat robec in za sito postavijo luč, druge luči pa pogasnejo, tako da je čudno, gledati ono samo luč pod sitom: zoro.

Svar-šek, domač priimek, ki hoče vsekako prav star, izviren in zanimiv biti. Svar-sur — svetiti — lucere. Svarog in njegov sin Svarožič sta bila po slovenski pravljici solnčna bogova⁵.

Kaj pomenja vulgarni priimek Pirš? Slovansko bajeslovje pozna boga Piriha, Pirihosta. Pod konjiški zvon spada fara Prihova. Dav. Trstenjak misli, da je Prihova nastala per metathesin iz Pirhova. Zakaj pa ne! Sosednja župnija se zove Čadram, bojda po solnčnem bogu Čadrama, Čadraka, slovenskem „Apollo crinitus“ — od čader, koder, crines⁶.

Bogec — hišno ime rodbine v Tepanjski vasi. Šlezaci vedó za boga Bohuta, Bogota v človečji podobi s kozlovima rogoma, s kozlovo brado in v roki z železnim obročkom v znamenje svoje moči⁷.

¹ Cfr. Vestnik I. 1868. (Spis: Solnčeva ženitev.)

² Cfr. Ig. Orožen, Celska kronika.

³ Chronik der Pfarre St. Georgen in Prassberg. Angefangen im Jahre 1871.

⁴ Glej Liber memorabilium ad s. Laurentium in Stranice. (Rokopis.)

⁵ Cfr. Glasnik I. 1868. Str. 23. Novice I. 1859. List 52.

⁶ Prim. Marburger Festprogramm. 1858.

⁷ Povém naj tu, kako se je Bogečeva rodbina odlikovala s svojo nenavadno pogumnostjo. Bogeći so v strahu imeli vse ostale Tepanjčane in so se sila radi pretepali, kakor v občé fantje te vasi, ki se neki radi tega imenuje Tepanjska vas. Ou-

Bobik, posestnik v Polenah. Kdo razloži ime? Lužičani poznajo hudobo Bobaka, ki straši ljudi. Schmaier pravi, da je to ime Slovanom lastno in priljubljeno¹.

Lamut; — o tem pisnem imenu ni lahko kaj verjetnega povedati. V litavščini je najti: lameti, lama, od lemti, laimeti, Glück haben, laimus, glücklich; lat. almus, alma. Slovensko bajeslovje vé za boginjo Lamo, uči Dav. Trstenjak zajedno trdée, da živijo tudi v mariborski okolici rodbine Lamus, Lamut, in pa da se nahaja ime Lamus na noriških spomenikih².

13. Imena, sicer prezanimiva in pomenljiva, katerih pa ne morem v posebno vrsto spraviti.

Korantančnik; na Prekmurskem je korat žaba, v Halozah pak korant. Korantančnica je Haložanom lok, s katerim streljajo korante ali žabe; korantača jim je tetivo, Pfeilbogen. Koča, v kateri stanujejo Korantančniki, stoji na močvirni zemlji.

Mavrek — morebiti isto, kar Črn-ec. Čehi rabijo glagol mavriti, schwärzen. Črno-progasto kravo kliče Pohorec mavro in črnemu volu pravi: črni muri, pleonazem, ker že muri zadostuje³. Juri Vodovnik, dobro znani pohorski pesnik in pevec, poje v pesni „Pohorski kmet“:

Heje Muri,
Črnmuri;
Ga z gajžlo nakuri.
In pravi heje, heje!
Če moreš kaj vleje.

Regoršek; to rodbinsko ime razlaga Dav. Trstenjak⁴ tako: „Thema je rag, ki izražuje pomen šilatega ali rtastega; zato ražen, Spiess, Stachel, stimulus. Starejša oblika je ragen, v kateri še glasnik *g* ni prelazil v *ž*. Po Nesselmannu rabi tudi v sorodni litavščini beseda ragas, stimulus acculeus; raginti v pomenu ermuntern; in arklius raginti v pomenu konje hrniti, equos instigare. Torej Regoršek ali Ragoršek (grlo, garlo), kterega predniki so konje hrnili, dregali, stimulo pungebant.“ K temu tolmačenju pristavljam opomnjo, da so se tepanjski vaščanje in tako

dašnji dečaki sô imeli in še menda imajo posebno orožje za pretepanje, šrenker imenovano. Biló je od železa; na jednom koncu šilasto, na drugem locnato, da ga je lahko držati in spretno sukati. Ko je nastal boj, kresali so se borileci po glavah, dokler ni komu od lica visel „flakot mesá“.

¹ Prim. Ueberreste der alten slavischen Mythologie unter den heutigen Wenden (v knjigi: Volkslieder der Wenden in der Ober- und Niederlausitz. II. Theil.).

² Cfr. Novice I. 1855. List 52.

³ Mura je kalna, črna voda (grški μαῦρος). Murn se imenuje črn keber, sajasta žuželka. Murni — nemški Brombeere. V Jungmannovem slovarju „Slownjik česko-nemecky“. Djl. II. čitaš: Mavrek, eine graue Katze oder grauer Ochs.

⁴ Prim. Novice I. 1859. List 49.

tudi Regoršek pečali svoje dni samo le z vožnjo, ker jim je glavna državna cesta, ki pelje z Dunaja skozi Tepanje v Trst, ponujala ugodno priliko. Stari Tepanjčani se z veseljem spominjajo one blažene dobe, ko so bili kakor kamen vedno na cesti, dokler jim ni ta „peklejeva“ železnica požrla ves zlati prislužek. Ginenega, pa tudi ponosnega srca pripoveda starček radovednim mladičem, kako so njega dni gospodarji furali in furajtali z vihrastimi šimelji, z ognjenimi prami pa s čilimi lisci in čednimi sirci; vozarili so v belo Ljubljano, v Trst in Sisek, v Celovec in Beljak, pa tja dol do Hrvaške in tja gor do nemške granice.

Pan; za slovenski izraz „gospod“ imajo Čehi besedo pan; gospoda imenujejo Čehi le Bogá, kakor židje Jehovo. Samostavnik pan (sanskr. pa, pah, grški πάων, knez, vladar) izginil je Slovencem v pomenu gospod, zapovednik, glavar. Da so ga tudi oni nekaj poznali, svedočilo bi to osebno ime.

Berjunek (bernja, Fetzen? Brjuh in andern Dialecten der Bauch, piše Urban Jarnik v svojem etymologiku; Berjunek bi utegnil biti človek, ki skrbi črez mero za svoj trebuh, ali ki ima velik trebuh).

Volok, tudi Volak in Ulak — domače ime kmeta na Tepanjskem vrhu. Na Brdu pa prebiva posestnik Folak, ki se ima dobro ločiti od Volaka po izgovarjanju prvega glasnika *f* in *v*. Pri Gornjem gradu je najti ime Volog in Voloh, ki bi bilo po mislih nekterih mož: V logu. A konjiški Volok in Folak imata v rodivniku izvestno *k* ne *g*. Narod govori: k Volakom grem v vas, Folake hočem obiskati, a ne: k Volagovim, in pa Folage. Kaj pomenja torej Volok in kaj Folak, ne vem.

Boč-ko, domače ime imovitega posestnika v Peroveah. Morebiti se tako kliče po visokem hribu Boč-u, ki gleda s svojim vrhom v to okolico. Ok, Spitze; obok, Gewölbe, Bogen; z odpadlim *b* ali *v*, kakor ozko — vozko, okno — vokno, usta — vusta, apno — vapno.

Bucej, čegar posestvo zalega lep kos obrežja rečice Dranje. Od kod priimek? (Je-li bucej = butec, butelj, bedast človek?)

Hostevc (Hostelec, hosta? Prebiva vrhu Pečice in je sosed Skrbinšekov).

Orož — izpovém se odkritosrčno, da sem dolgo in skrbno zasledoval pomen tega priimka, a zastonj. Utajiti se ne more, da je Orož in Orožen jedno in isto. A poslednje ime je krstni priimek Erasmus in ni deležnik terpevnega časa od glagola orožiti, oborožiti. Tako uči g. Ignac Orožen, ki je sestavljajóč rodopis svoje rodbine našel s pomočjo matičnih knjig, da je imenu „Orožen“ in njegovim sorodnikom podstava „Erasmus“. Dà, v laški farni cerkvi nahaja se oltar sv. Oražna — Erazma, škofa in mučenika. Upam, da razlaga krepko stoji in nepremakljivo.

Priklič, — ker se od soseda do soseda dokliče ali prikliče.

Za naslednja, sicer ne vsakdanja imena manjka mi vsako zanesljivo pojasnilo:

Marguč, Muzeljak, Obrul, Cvahte, Tantegel (Tintentegel?), Hajderer, Vivot (njegova žena Vivodinja), Pišotek, Trunkl, Tepej, tudi Tupec in Dikec so vulgarni priimki kmetiča s pisnim imenom — Orož. Pec, Pafnik, Žumer, Šelih, Krepel (krepelo, Klotz?). Oblonšek, Muleršek, Vavknar, Oprčkal (oprčiti, podpreti, ker stoji hiša ob grič oprta, naslonjena?), Tršek, Strgonšek (strgati, strugati), Šok, Šerbel, Lorgler, Rugel, Mofrin, Prevernik (preveriti), Škarcol, Sodrznik, Klenfec, Retuznik, Šmergut, Mec, Krel, Fijavž, Štolekar, Lajler, Sivič (sivec?), Gangel, Stabej, Preložnik, Orbeljak, Uderman, Šajtegel, Pahič, Čelan, Karmuzel, Levart, Šolinec, Devčnik, Bodlak, Kocko (vulg.), Sančič (sunčič?), Resnik, Marčić, Olar (volar?), Purož (njegov domači priimek se glasi Tekijek), Šibanec (šibatí), Blatnik (od občine Blato), Pozeb (pozebsti; hiša stoji v senčnatem zakotju, kjer je mrzlo in rado pozebe).

14. Da ne ostanem pri slaboglasnem številu trinajstem, postavim še semkaj neslovenska, tuja osebna imena, katerih je pa primeroma prav pčilo število. Nahajajo se skoro brez izjeme le pri tržanih, ki so se pozneje naselili v trgu ali v obližju njegovem.

a) Italijanska ali laška so tá-le: Kordon (naš Mejaš), Madile (zidarski mojster, ki je pred 25. leti došel v Konjice), Reddi (barantač z raznovrstnim blagom), Kandolini. V matičnih knjigah najde se še več laških rodbin, ki so že izumrle. Izmed teh naj posebič omenim rodbine Bartholotti, iz ktere je bil učeni dr. Janez Nep. Bartholotti, rojen v Konjicah dne 30. oktobra leta 1729. Postal je pavljinec ter je bil v tem meniškem redu profesor tomistiškega modroslovja; za tem je prevzel profesuro dogmatike v Dunajskem Novem mestu in naposled v Beču. Od leta 1774. bil je prisednik komisije za cenzuro knjig; a vsled bolehanja moral je za nekoliko časa popustiti ta posel, dokler ga ni leta 1779. zopet prevzel. Toda l. 1782. je postal knjižničar na praškem vseučilišču, kjer je dne 14. decembra 1788 umrl, slavljen kot bister, previden in navdušen boritelj zoper nevero in krivovero¹. Pozora in spomina vreden je še Konjičan z imenom Franc Seraf. knez Porzia. V konjiški kroniki, ki jo je omislil in pričel pokojni nepozabljivi in mnogozasluzni nadžupnik Jožef Rozman, zabeležena je tá-le kratka notica: „Leta 1753. marca 21. bil je v Konjicah rojen knez Francišek Porzia, ki je 14. februarja 1827 umrl v Benetkah. Bil je blaga duša, daleč po

¹ Napisal je 1. Exercitatio politico-theologica, in qua de libertate conscientiae et de receptarum in Imp. Rom. Teuton. religionum tolerantia tum theologica tum politica nec non de Dis-unitorum statu Graecorum disputatur. Viennae, 1782, 8°, in 2. Streit-schrift wider die Gattungen des Aberglaubens. Wien, 1784. 4°.

(Cfr. Joh. Baptist von Winklern, l. c. pag. 11.)

svetu znan; zavoljo svoje dobrotljivosti je dobil priimek Kletzenbrodfürst.“ Ta zanimiva opomba me je napotila, da sem mnogo pozvedaval o tem slavnem sorojaku. Kar sem zvedel, naj tukaj objavim.

Konjiške krstne knjige poročajo o tem možu tó-le: Ex parte op-pidi: Die 20. Martii 1753 Bap'tz o', et natus hodie mane hora 2da Franciscus Michael Joannes Nicetas Benedictus filius legitimus Illustrissimi D. D. Aloysii Josephi S. R. I. Comitis de Porzia et Dominae Helenae ejusdem conthoralis, levantibus Nobili Dno Francisco Michaelae de et in Anather (cujus vice agens fuit Nobilis D. Joanes Sorko caes. Postae Magister (Postmeister) et Nobili Dna Maria Magdalena Guetsholdin Caesarei Salis praefectissa per me Jacobum Aloys. Essich Vic. loci.“ De Porzia je bil po tem takem dne 20. (a ne 21.) marca rojen in krščen. Župnik Winkelmann je v časniku „Steiermärkische Zeitschrift“ o tem posebnežu pisal tó-le črtice: „Franc Seraf. knez Porzia — grof Otenburški, posestnik Prema in Senožeč, odlikovan z velikim križem k. bavarskega sv. Hubertovega reda — je po rojstvu Konjičan. Rodil se je 21. marcija 1755 (ne, pač pa 20. marca 1753). Oženil se je 4. februarja l. 1777. z 19 letno vlastenico Barbo pl. Jöchlingen, s katero je, predno je stopil v kneževski majorat, mirno in zadovoljno živel na pristavi pri Gradcu. Ko je pretrpel mnogo nadlog in težav, sledil je svojemu bratu Jožefu do 6. novembra leta 1785. v kneževski časti in v obilnih posestvih. Bil pa je knez Porzia ljubeznjiv posebnež, poln muh in bizarerie, a plemenit človekoljub, ki je imel posebno veselje, nepoznan obiskavati ubožce in jim po moči blagodušno pomagati. Svojim revnim podložnikom na Kranjskem in Koroškem je koncem l. 1815. odpustil od postavne plače 3903 gld. 25 kr. srebra. Misli svoje in moralna pravila je rad izraževal v podobah. Njegova pobožna prislovica je bila: Deus felicitas homo miseria. Umrl je dne 14. februarja 1827 v Benetkah. Od štirih hčeri je ostala pri življenju samo grofica Klementina pl. Porzia, rojena dne 6. maja 1791. Med Pordenovo in Socilo na Frijulskem dal je sezidati kapelo, kjer počivajo njegovi ostanki.

Ignac Kollmann, pisar joanejski, častni mestjan graški, mariborski, celjski in lipniški, dolgoletni urednik časnika „Grazer Zeitung“ in ustanovitelj njene priloge „Der Aufmerksame“, ki jo je 25 let uredoval, zajedno prozaik, pesnik in slikar, rojen 16. jan. 1775 v Gradcu, umrl 16. marca l. 1837. — ta mož je največ črtic zapisal o življenju kneza Porzie. Bil pa je tudi najbolj sposoben za ta nalog, ker je kot knežev tajnik natanko poznal vse okoliščine tudi najskrivnejše iz prečudnega življenja svojega vrlega gospoda. Vse takošne zanimive reminiscence je sestavil in obelodanil v časopisu „Der Aufmerksame“ l. 1836. v spisih: „Der Graf Lauterbach in Gonobitz“ in „Graf Seraphin Porzia in Krottendorf“. Kdor ima ta dva sestavka pri rokah, naj ju posloveni; jaz še

samo tó-le dostavljam. Kneza Franca Porzie mati Blanka, iz stare bavarske grofovske rodbine, slovela je kot najduhovitejša ženska svojega časa. Oče jo je ljubil tako brezmejno, da je hotel sina Alberta oženiti na Poljsko, hčerki pa prihraniti glavno posestvo in večje doto, da vzame kneza za moža. Sin Albert se je z vso močjo ustavljal očetovi volji; in ko je sestra zvedela za očetov naklep, podpirala je pismeno brata v boju zoper očeta. Vendar naposled je Albert izginil iz svoje domovine, da ni bilo več duha ne sluha o njem. Oče, spoznavši krivico, žaloval je hudo po izgubljenem sinu ter je Blanki neprenehoma očitaval, da je ona zakrivila nezgodo bratovo. Po očetovi smrti je Blanka s svojim možem, knezom Porzio, potovala iz Italije na Avstrijsko. Ko prispè v Konjice, blízal se jej je dan poroda, in tako sta morala popotnika nekaj časa v Konjicah prebiti. Nekega dne opiše jima konjiški nadžupnik slučajno davnoslavni Zajcklošter ter omeni, da so tamošnji menihi pred kratkim pokopali patra Dragoberta, ki se je pred vstopom zval Albert in je bil iz slavne bavarske rodovine grofovske. Kneginja Blanka je takoj spoznala svojega nepozabljivega brata. Njen mož obišče nemudoma toli slavljenjo kartavžo (utemeljeno l. 1165), in zajčki redovniki so mu vse besede nadžupnikove potrdili. Kmalu za tem zagledal je luč sveta Franc Serafik Porzia, ki je mnogo desetletij pozneje sam obiskal Konjice, kjer je bil rojen in krščen, a tudi Zajcklošter, kjer mu je počival blagi stric.¹

b) Nemška imena so: Achtig, Baumann, Hausenbüchl, Lang, Ensbrenner, Kunst, Berthold, Schorn, Anfalt (je-li Einfalt ali Anwald?), Birmeyer, Fordermeier². Kaj pa pomenja Kager, priimek zlatarja in srebrarja konjiškega? V Gornjem gradu živé rodbine Kaker. Dybold Chagere, piše Ig. Orožen, ustanovil je benediktinski samostan v Gornjem gradu.³

Če se kdo potujči, ni, da bi se moralo tudi njegovo osebno ime predrugačiti. Nikakor ne, ampak ono naj ostane nepokvarjeno, nespremenjeno. Po Slovenskem ne manjka laških in nemških rodbin, ki so se popolnoma udomačile, na pr. Costa, Linassi, Pagliaruzzi, Cazzafura, de Reani, del Cot in mnogo drugih, ki so sedaj kolikor toliko slovenske družine; vendar njih imena ostanejo, kar so bila, in pametnemu človeku

¹ V Slovencu l. 1876., števil. 10 bilo je čitati, da je dne 19. januarja 1876 umrl v Monzi pri Milanu knez Alfonz Porzia, lastnik premske in senožeške grajščine, pa otenburške grofije na Koroškem, ud gosposke zbornice avstrijske itd. Nedvomljivo je bil ta Porzia sorodnik in potomec Franca Serafika Porzie.

² Poučljivo disertacijo je o tem imenu zložil: Franz Meyer, *Der Name Meyer und seine Zusammensetzungen*. (Drittes Programm der Realschule. 1. Ordnung der Stadt Osnabrück. Osnabrück, 1870. Pag. 1—28. vel. 8°). Nad tisoč raznih Majerjev (major villicus) je v tem spisu navedenih in pametno razloženih.

³ Cfr. *Das Benedictiner Stift Oberburg. Marburg, 1876. Pag. 1 sqq.*

ne skoči misel v glavo, da bi jih popačil v slovenska. Prav je in pravično, da se vsakemu narodu ohranijo stara, častita imena krajevna in rodbinska. Vsakdo, ki zapisuje takošna imena, je pravici in resnici dolžen, da jih zapisuje čisto, točno in pravilno.¹

* * *

Ko bi vrednost kakega naroda bila odvisna le od blaglasnih imen, a odvisna je hvala Bogu od čisto drugih stvarij, smeli bi se in zamogli tudi Slovenci ponašati s krasnimi imeni bodi ktere koli vrste, z imeni, ki so bogat rudnik, ki so zlata Kalifornija slovenskega jezika. Nadejam se, da pouči o tem čitatelja dovoljno že predstoječi, dasi površni sestavek. Umeti je pač lahko, zakaj je pokojni Oroslav Caf tako živo želel imenik raznoterih imen slovenskih; doživel ga ni, pa ga še morda marsikdo drugi ne bode dočakal. Pri izvrševanju te imenitne naloge naj bi bili Nemci spodbudljiv zgled preneskrbnim Slovencem. Nemško slovstvo ti ponuja za preiskavanje vsakovrstnih imen potrebna in primerna dela književna; tako na pr. za imena rek², cvetlic³, mesecev⁴, ljudstev⁵, za srednjeveška imena⁶ in druga.

Ako sem s tem siromašnim prineskom k pomnoženju konjiške kronike in k zgodovini slovenskih imen le trohico pripomogel, da se vzdigne slovniški dragoceni zaklad, predno izgine, poplačan mi je v zvrhani meri ne premali trud, ki mi ga je prizadevalo zbiranje raznih opazek in notic. Kdor je ta spis čitajoč kjer koli našel neresnico namesto resnice, naj blagovoljno prvo zapodi in na njeno mesto drugo posadi. Tukaj veljā prostodušna prislovica bosanska: Kdor če bolje, široko mu polje!

Na dan Metodove smrti. 1885.

M. Napotnik.

¹ Prim. o tem Letopis Matice slov. za leto 1876. (Državna in narodna imena.)

² Th. Lohmeyer, Zur Etymologie deutscher Flussnamen. Göttgn., 1881.

³ A. Martin, Die Pflanzennamen der deutschen Flora mit den wichtigsten Synonymen etymologisch erklärt. Halle, 1851.

⁴ K. Weinhold, Die deutschen Monatsnamen. Halle, 1870.

⁵ Rud. Kleinpaul, Menschen und Völkernamen. Etymologische Streifzüge auf dem Gebiete der Eigennamen. Leipzig, 1885. (Str. XX + 419. 8°.)

⁶ Wernicke, Seltsame Familiennamen des Mittelalters in Freiberg. (Mittheilungen des Freiburger Alt.-Ver. 21. Pag. 59)

